

029 21
๙๘๗๖๕๔
๙ 3

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทของห้องสมุด
และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือสำหรับ
สำนักหอสมุดกลาง

ปริญญาบัตร

ของ

เสน่ห์ เข็มหนู

๒๑ ต.ค. ๒๕๓๑

มอบให้คุณอาจารย์ ๕๗๖๖๗๗ ๑๐๐๐๐๐๐๐
ของหอสมุด

๒๕๓๑
๒ ๗ ๒๘

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

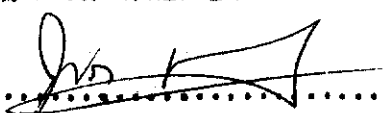

กันยายน ๒๕๒๘

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

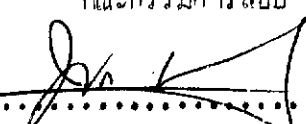

165421

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน

.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

.....กรรมการ

.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
พวา พันธุ์เมฆา และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช ที่กรุณาควบคุมการทำ
ปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอบพระคุณ ดร.สุนทร แก้วฉาย ที่กรุณาให้ข้อมูลพร้อมทั้งคำแนะนำในการวิจัย
และรองศาสตราจารย์ธาศาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรา ศีลรักษา
ที่อำนวยความสะดวกในการทดลองใช้แบบสอบถาม

ขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรทุกท่านที่สนับสนุนช่วยเหลือให้คำแนะนำมาโดยตลอด

ขอบพระคุณบรรณารักษ์สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์อัญชลี สุทธธรรม และอาจารย์อารีย์ ชื่นวัฒนา ที่ให้ข้อมูล
และเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสำนักหอสมุดกลาง

ขอบพระคุณอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรทุกท่าน ที่ได้
ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี

เสน่ห์ เข็มหนู

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	ความหมายและความสัมพันธ์ของการเลือกและ	
	การจัดหาหนังสือห้องสมุด	10
	ความสำคัญของการเลือกหนังสือห้องสมุด	12
	ผู้มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือห้องสมุด	15
	บทบาทของอาจารย์ต่อการเลือกหนังสือห้องสมุด	19
	ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับอาจารย์ในการเลือกหนังสือ ..	21
	นโยบายการเลือกและการจัดหาหนังสือห้องสมุด	22
	นโยบายการเลือกและจัดหาวัสดุห้องสมุดของฝ่ายพัฒนาทรัพยากร	
	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
	ประสานมิตร	25

บทที่	หน้า
* 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การจัดกระทำข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
5 สรุปผล อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	68
* ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	68
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	68
กลุ่มตัวอย่าง	69
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	69
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	70
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	70
อภิปรายผล	73
ขอเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	86

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะวิชา	30
2	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคิดเป็นร้อยละจำแนกตามคณะวิชา ..	33
3	จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละจำแนกตามคณะวิชา ..	34
4	จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำแนกตามระดับการศึกษา	35
5	จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ..	36
6	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ จำนวน 213 คน เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการ เลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด จำแนกตามคุณลักษณะของอาจารย์ ..	41
7	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ของห้องสมุดและบทบาทของอาจารย์ในการเลือกหนังสือของ อาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ สำนักหอสมุดกลาง	44
8	การเปรียบเทียบค่าคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ที่สังกัดอยู่ใน คณะวิชาที่ต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาท ของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง	45
9	การเปรียบเทียบค่าคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีระดับ การศึกษาต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาท ของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง	46

10	การเปรียบเทียบค่าคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ สำนักหอสมุดกลาง	47
11	จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้ สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ	49
12	สาเหตุของผู้ไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้ สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ	50
13	จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยได้รับแบบฟอร์มต่าง ๆ ในการเสนอรายชื่อหนังสือ	52
14	ความเหมาะสมของแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือ ที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งไปให้	53
15	การปฏิบัติหลังจากได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือ ที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งไปให้	54
16	จำนวนครั้งที่อาจารย์ต้องการให้สำนักหอสมุดกลาง ส่งแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือไปให้	55
17	วิธีการที่อาจารย์ต้องการให้สำนักหอสมุดกลาง ส่งแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือไปให้	56
18	จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยได้รับรายการหนังสือ ที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้	57
19	การปฏิบัติของอาจารย์หลังจากได้รับรายการหนังสือ ที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้	58

20	ความเหมาะสมของรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลาง จัดส่งไปให้	59
21	แหล่งที่ใช้พิจารณาเพื่อตัดสินใจคัดเลือกหนังสือเพื่อเสนอให้ สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อ	60
22	วิธีเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อ ตามความต้องการของอาจารย์	61
23	การเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ ตามความต้องการของอาจารย์	63
24	ปัญหา และอุปสรรคในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือ ให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ	64

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ห้องสมุดในปัจจุบันหมายถึง แหล่งสะสม รวบรวมสรรพวิทยาการต่าง ๆ ที่บันทึก อยู่ในหนังสือ วารสาร จุลสาร หรือสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งโสตทัศนวัสดุ และโสตทัศนอุปกรณ์ ต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการสนองความต้องการในด้านความรู้ การศึกษา การค้นคว้า วิจัย การจรรโลงใจและการพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนนั้น ๆ และยังช่วยสร้างสม สืบทอด และเผยแพร่มรดกทางการศึกษา วัฒนธรรม กิจกรรมการค้นคว้า ตลอดจน วิทยาการใหม่ ๆ ให้แก่คนในชุมชนนั้นด้วย โดยหน้าที่ดังกล่าว ห้องสมุดเปรียบเสมือน หัวใจของสถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเป็นหน่วย งานที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการศึกษา การค้นคว้าวิจัย ของ นิสิต นักศึกษา และ อาจารย์ นอกจากนี้ห้องสมุดยังเป็นเครื่องมือของการเรียนการสอนสมัยใหม่ของมหาวิทยาลัย และใช้เป็นที่พักพิงหาความรู้หลังจากการเรียนภายในห้องเรียนของนิสิต นักศึกษาอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจัดหารวบรวม หนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสต ทัศนวัสดุต่าง ๆ สำหรับนิสิต นักศึกษา และอาจารย์ได้ใช้ประกอบการศึกษา ค้นคว้าวิจัย อย่างพอเพียง (สายสุภา คชเสนี 2526 : 2 - 3) ระบบการศึกษาในปัจจุบันเน้นหนักใน เรื่องการศึกษานอกห้องเรียน และการศึกษาแบบต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษา สามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยด้วยตนเองยิ่งทำให้ห้องสมุดมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าห้องเรียนหรือ ห้องทดลอง เพราะห้องสมุดคือแหล่งความรู้ที่จะสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้เป็นอย่างดี (สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527 : 1) จะเห็นได้ว่า ห้องสมุดมีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อมหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ พอล บัค

(Paul Buck) หัวหน้าห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ตอนหนึ่งว่า "คุณภาพของห้องสมุดจะเป็นเครื่องกำหนดคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ" (Buck, 1964 : 4295) และในการประชุมสัมมนาเรื่องพัฒนาการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศลาตินอเมริกา ที่เมืองเม็กซิโก เมื่อวันที่ 24 กันยายน ถึง 5 ตุลาคม พ.ศ. 2505 ที่ประชุมได้เน้นให้เห็นความสำคัญของห้องสมุดต่อมหาวิทยาลัยไว้ว่า "มหาวิทยาลัยจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของห้องสมุด" (สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ 2521 : 64) คุณภาพของห้องสมุดดังกล่าว ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับการจัดและการบริหารงานห้องสมุดที่สามารถสนองตอบนโยบายการเรียนการสอนและการวิจัยของมหาวิทยาลัย ตลอดจนความต้องการของผู้ใช้ส่วนใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่สำคัญของมหาวิทยาลัย 4 ประการ ซึ่งได้แก่ การสอน การวิจัย การให้บริการชุมชน และการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ

การที่ห้องสมุดจะมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ และสนับสนุนการเรียนการสอนรวมทั้งการวิจัยของมหาวิทยาลัยได้ก็เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่ห้องสมุดมีอยู่ แต่คุณค่าของห้องสมุดไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณของทรัพยากรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากขึ้นอยู่กับคุณภาพของทรัพยากรที่ได้รับการเลือกสรรมาอย่างดีแล้วด้วย (ชานาคศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์ 2522 : 11 - 12) ดังนั้นการเลือกสรรทรัพยากรห้องสมุดจึงเป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งของคุณภาพห้องสมุด การเลือกสรรทรัพยากรห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพนั้น ไม่ควรจะทำโดยบุคคลกลุ่มเดียว แต่ควรอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มบุคคลที่สำคัญได้แก่ บรรณารักษ์ อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาผู้ใช้ห้องสมุดทั่วไป โดยบรรณารักษ์ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการสอดคล้องดูแลว่าได้มีการเลือกสรรกันอย่างเหมาะสม และจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือกด้วย ซึ่งนับเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุดของห้องสมุด ในอันที่จะจัดการให้ห้องสมุดได้มีหนังสือและวัสดุที่มีคุณภาพมาเพิ่มเติมอยู่เสมอ ส่วนอาจารย์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา

และมีความรู้เกี่ยวกับวิชาและวรรณกรรมในสาขาวิชาเป็นอย่างดีซึ่งบรรณารักษ์เอง
ไม่ค่อยมี และอาจารย์ยังรู้ถึงความต้องการของนิสิตนักศึกษา และสนใจที่จะให้ห้องสมุด
มีหนังสือในสาขาวิชาของตนไว้ใช้ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ หน้าที่ส่วนหนึ่งของอาจารย์
ก็คือคอยตรวจสอบว่า ห้องสมุดมีหนังสือพอเพียงสำหรับการเรียนการสอนในสาขาวิชานั้น ๆ
หรือไม่ บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งได้แก่ นิสิตนักศึกษา นักค้นคว้าวิจัย ซึ่งเป็นผู้ใช้ห้องสมุดก็มีความ
สำคัญมากเช่นกัน บุคคลเหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชาของตนเป็น
อย่างดี สามารถที่จะช่วยชี้ถึงความบกพร่องของห้องสมุด และให้คำแนะนำที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง
ต่อห้องสมุด (Pafford. 1963 : 12 - 13)

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ผู้ที่สามารถเลือกหนังสือได้นั้น ควรเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในสาขาวิชา และเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมในงานห้องสมุดมาด้วย (Schad and
Adams. 1969 : 438) ความคิดดังกล่าวมีโอกาสเป็นไปได้เฉพาะมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ
บางแห่งในต่างประเทศเท่านั้นที่สามารถกระทำได้ เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์
(Illinois) เป็นต้น (Downs. 1963 : 6) สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยขนาด
เล็กโดยทั่วไปแล้ว มักจะดำเนินการคัดเลือกหนังสือโดยใช้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยจาก
ทุกสาขาวิชาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้เพราะอาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้อย่างลึกซึ้งในสาขาวิชา
ของตนทั้งด้านเนื้อหาและวรรณกรรม มีความรู้ในเรื่องหลักสูตร ตลอดจนความต้องการ
ของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างดี ส่วนบรรณารักษ์เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมงานห้องสมุดมา
จะทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในอันที่จะจัดการให้ห้องสมุดได้มีหนังสือ และวัสดุที่ดีมีคุณภาพ
มาเพิ่มเติมอยู่เสมอ และคอยสอดส่องดูแลว่า ได้มีการเลือกสรรกันอย่างเหมาะสม ถ้า
ห้องสมุดสามารถชักนำให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัย เข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกสรร
หนังสือจำนวนมากอย่างสม่ำเสมอได้เพียงใด ก็จะทำให้ทรัพยากรของห้องสมุดมีคุณภาพ
และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากขึ้นเท่านั้น ดังที่ บิงแฮม (Bingham. 1980 :
5230-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อค้นหาระบบการจัดหาที่ดี พบว่า บรรดาหนังสือที่จัดหาโดยอาจารย์เป็น

ผู้เลือกจะมีความถี่ในการถูกยืมสูงกว่าหนังสือที่บรรณารักษ์เป็นผู้เลือก ดังนั้น ทั้งอาจารย์และบรรณารักษ์ควรร่วมมือกันในการเลือกสรรหนังสือให้แก่ห้องสมุด เพราะต่างก็มีความสามารถและความเหมาะสม ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้เลือกสรรเพียงฝ่ายเดียวตลอด จะทำให้ห้องสมุดมีวัสดุต่าง ๆ ไม่สมดุลย์กัน ในทางตรงกันข้ามถ้าได้นำเอาความรู้ความสามารถและทักษะของอาจารย์กับของบรรณารักษ์มาใช้ร่วมกัน จะเป็นการส่งเสริมห้องสมุดให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นการขจัดส่วนเสียต่าง ๆ ออกไป ทำให้การเลือกและการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดเป็นไปอย่างสมดุลย์และมีผลดียิ่งขึ้น (พูลสุข ศรีภิรมย์ 2516 : 29)

จากงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เช่น งานวิจัยของ ไพลิน ไชยเสนะ (ไพลิน ไชยเสนะ 2517 : 274) ทศนา หาญพล (ทศนา หาญพล 2519 : 139) ละอองกาญจน์ สุริยชัยพาณิชย์ (ละอองกาญจน์ สุริยชัยพาณิชย์ 2520 : 137) ณพิศร กฤตศิกากุล (ณพิศร กฤตศิกากุล 2521 : 214) ทศนีย์ ขวัญสุวรรณ (ทศนีย์ ขวัญสุวรรณ 2521 : 238 - 239) จิฎกดิ์ บึงกระภูด (จิฎกดิ์ บึงกระภูด 2522 : 170) และ ฉีนนา สวัสดิ์ศิริพร (ฉีนนา สวัสดิ์ศิริพร 2522 : 160 - 166) พบปัญหาเกี่ยวกับหนังสือในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ สอดคล้องกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. หนังสือไม่ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้ใช้
2. หนังสือมีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้ใช้
3. ชာคหนังสือประกอบการเรียนการสอนในแต่ละวิชา
4. หนังสือส่วนมากเก่าและล้าสมัย
5. ชาคหนังสืออ้างอิง และวารสารที่จำเป็น

ผลของการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทรัพยากรของห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดได้เท่าที่ควร จึงน่าจะเปิดโอกาสให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่ม

บุคคลที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้มีส่วนร่วมในการ เลือกสรรทรัพยากรห้องสมุดให้มากขึ้น เพื่อจะได้เป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว

การ เลือกสรรทรัพยากรห้องสมุดของสำนักหอสมุดาก็เช่นกัน พยายามติดต่อขอความร่วมมือเพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ เลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด เพื่อจะช่วยให้ห้องสมุดสามารถจัดหาหนังสือเข้ามาเพิ่มเติมได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาทรัพยากรห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร ปรากฏว่า ในช่วงเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2525 - 2527) ที่ผ่านมา จำนวนอาจารย์ใน 6 คณะวิชา ซึ่งมีจำนวน 319 คน มีส่วนร่วมในการ เลือกหนังสือให้แก่ สำนักหอสมุดฯ เพียงร้อยละ 52 (168 คน) (อัญชดี สุทธธรรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เสน่ห์ เข้มหนู เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2527) จำนวนอาจารย์ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการ เลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาดังกล่าว จัดได้ว่ายังอยู่ใน อัตราส่วนที่ยังไม่น่าจะพอใจนัก ทั้ง ๆ ที่ทางสำนักหอสมุดกลางพยายามที่จะเปิดโอกาสให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ เลือกหนังสือและการพัฒนาห้องสมุด อย่างเต็มที่ ถ้าห้องสมุดสามารถดำเนินการให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วม ในการเลือกหนังสือได้มากขึ้นเท่าใด ผลดีย่อมบังเกิดแก่ทรัพยากรของห้องสมุดมากขึ้น เท่านั้น การศึกษาถึงสาเหตุที่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ยังมีส่วนร่วมในการ เลือก หนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางในอัตราส่วนที่ยังไม่สูงนักนี้ จะช่วยทำให้ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร ห้องสมุด สามารถหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงวิธีการที่จะทำให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมใน การเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางมากขึ้น และยังจะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้การ เลือกสรรหนังสือของสำนักหอสมุดกลางมี ประสิทธิภาพมากขึ้น และจะยังผลให้สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่ประกอบด้วยทรัพยากรที่มีคุณภาพยิ่ง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการ เลือกรับหนังสือให้แก่ห้องสมุด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการ เลือกรับหนังสือให้แก่ห้องสมุด โดยจำแนกตาม
 - 2.1 บทบาทในการ เลือกรับหนังสือให้แก่ห้องสมุด
 - 2.2 คณะวิชาที่สังกัด
 - 2.3 ระดับการศึกษา
 - 2.4 ประสบการณ์การทำงาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะช่วยสะท้อนความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองที่มีต่อห้องสมุด พร้อมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้บรรดาอาจารย์ไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการ เลือกรับหนังสือให้แก่ห้องสมุด ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงาน บริหารห้องสมุดต่อไป กล่าวคือ ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้การพัฒนาห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือ เกิดประโยชน์ต่อการ เรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เพราะสามารถดำเนินการโดยทราบว่า บรรดาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นไร ต่อห้องสมุด มองเห็นความสำคัญในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ เลือกรับหนังสือหรือไม่ และมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรในการดำเนินงานห้องสมุดที่เป็นเหตุให้อาจารย์ไม่มีโอกาส เข้ามามีส่วนร่วมในการ เลือกรับทรัพยากรห้องสมุด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะบทบาทการเลือกหนังสือสำหรับสำนักหอสมุดกลางของคณาจารย์ที่ทำการสอนในระดับปริญญาที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยมีขอบข่ายของตัวแปรที่จะศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะของอาจารย์ ซึ่งจำแนกเป็น

1.1 บทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด

1.1.1 การมีส่วนร่วม

1.1.2 การไม่มีส่วนร่วม

1.2 คณะวิชาที่สังกัด

1.2.1 คณะพลศึกษา

1.2.2 คณะมนุษยศาสตร์

1.2.3 คณะวิทยาศาสตร์

1.2.4 คณะศึกษาศาสตร์

1.2.5 คณะสังคมศาสตร์

1.2.6 บัณฑิตวิทยาลัย

1.3 ระดับการศึกษา

1.3.1 ปริญญาตรี

1.3.2 ปริญญาโท

1.3.3 ปริญญาเอก

1.4 ประสบการณ์การทำงาน

1.4.1 1 - 10 ปี

1.4.2 11 - 20 ปี

1.4.3 20 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ไค่แก'

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปีการศึกษา 2527 และเป็นอาจารย์ที่สังกัดอยู่ในคณะวิชาที่เปิดทำการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในระดับปริญญา

สำนักหอสมุดกลาง หมายถึง สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือห้องสมุด หมายถึง บทบาทของอาจารย์ในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง โดยการเสนอรายชื่อหรือรายละเอียดของหนังสือที่สนใจและต้องการ ต่อฝ่ายพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด เพื่อกำเนินการจัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2527

บทบาทของห้องสมุด หมายถึง การพิจารณาถึงหน้าที่ของห้องสมุดที่มีต่อมหาวิทยาลัยในการสนับสนุน การเรียนการสอนและการวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย

บทบาทของอาจารย์ในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดในค่านต่าง ๆ เช่น การสำรวจรายชื่อหนังสือประจำรายวิชาที่ทำการสอน แนะนำหนังสือใหม่ในสาขาวิชาที่ทำการสอนและที่พบจากแหล่งวิจารณ์ต่าง ๆ ตลอดจนให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากรายการหนังสือ หนังสือที่ศูนย์หนังสือต่าง ๆ นำมาเสนอ หรือการไปเลือกซื้อจากแหล่งจำหน่ายหนังสือต่าง ๆ นอกจากนี้อาจารย์ยังสามารถให้คำแนะนำแก่ห้องสมุดในด้านการวางแผนและนโยบายในการเลือกและจัดหาวัสดุห้องสมุดอีกด้วย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม
2. อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม
3. อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดแตกต่างกัน
4. อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดแตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสัมพันธ์ของการเลือกและการจัดหาหนังสือห้องสมุด

มีผู้ให้ความหมายของ "การเลือกหนังสือ" (Book selection) ไว้หลายแนว ทอมป์สัน (Thompson. 1943 : 17) ให้ความหมายของการเลือกหนังสือว่าเป็นกระบวนการเลือกหนังสือสำหรับห้องสมุด หรือเป็นวิชาหนึ่งในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ว่าด้วยการเลือกวัสดุสำหรับห้องสมุดประเภทต่าง ๆ และผู้อ่านประเภทต่าง ๆ ส่วน เฮนส์ (Haines. 1950 : 38) ให้ความหมายอีกแนวหนึ่งว่า เป็นการจัดหนังสือที่เหมาะสมให้แก่ผู้อ่านที่สมควรได้อ่านในเวลาอันเหมาะสม (To supply the right book to the right reader at the right time) คุณวิญจวน อินทรกำแหง และคนอื่น ๆ (คุณวิญจวน อินทรกำแหง และคนอื่น ๆ 2517 : 139) ให้ความหมายของการเลือกวัสดุห้องสมุดในลักษณะที่ใกล้เคียงกับเฮนส์ว่า คือ ความพยายามเลือกวัสดุอุปกรณ์ประกอบการศึกษาให้กับผู้ใช้ได้ถูกต้องตามจังหวะเวลา และสนองความต้องการได้ตรงกับจุดมุ่งหมาย คุณค่าของห้องสมุดย่อมขึ้นอยู่กับวัสดุห้องสมุดที่ได้รับการเลือกเฟ้นแล้ว

สำหรับความหมายของ "การจัดหาหนังสือ" (Book acquisition) วูลเฟเคทเตอร์ (Wulfekoetter. 1961 : 3) ให้ความหมายว่าเป็นวิธีการเพิ่มจำนวนหนังสือให้มากขึ้นในห้องสมุดโดยการสั่งซื้อ ขอบริจาค หรือแลกเปลี่ยน คอรับิน (Corbin. 1971 : 29) ก็เช่นกัน ให้ความหมายของการจัดหาว่าเป็นวิธีการที่จะเพิ่มเติมหนังสือในห้องสมุดให้มากขึ้น อันมักจะประกอบด้วย การตั้ง การรับวัสดุทุกประเภท และการเก็บบันทึกหลักฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น ใบสั่งซื้อ ใบส่งของ รายชื่อหนังสือที่กำลังสั่งซื้อ รายชื่อหนังสือที่อยู่ในระหว่างการทำบัตรรายการ และจดหมายโต้ตอบ

เป็นต้น จากความหมายดังกล่าว คุณรัฐจวน อินทรกำแหง และคนอื่น ๆ (คุณรัฐจวน อินทรกำแหง และคนอื่น ๆ 2517 : 139) ให้ความหมายโดยสรุปว่า เป็นการจัดหาหนังสือเข้ามาไว้ในห้องสมุดด้วยวิธีการซื้อ ขอ หรือแลกเปลี่ยน และ จารุวรรณ สินธุโสภณ (จารุวรรณ สินธุโสภณ 2521 : 4) ให้ความหมายของการจัดหาว่าหมายรวมถึงตั้งแต่ 1) งานที่เกี่ยวกับการหารายละเอียดของสิ่งพิมพ์หรือวัสดุที่ห้องสมุดต้องการหรือที่สมาชิกเสนอมาเพื่อให้ได้รายละเอียดที่สมบูรณ์ สะดวกต่อการติดต่อจัดหาหรือจัดซื้อ 2) จากนั้นเป็นการเลือกแหล่งที่จะติดต่อ ซึ่งอาจจะเป็นการติดต่อเพื่อสั่งซื้อ เพื่อขอทดลองจนเพื่อแลกเปลี่ยน และ 3) รวมตลอดถึงงานที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม การรับเข้า และการชำระเงิน

จากคำจำกัดความดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า การเลือกหนังสือเป็นกระบวนการในการพิจารณาว่าหนังสือเล่มใดสมควรที่จะมีไว้ในห้องสมุดหรือไม่ ส่วนการจัดหาหนังสือเป็นปฏิบัติการที่จะได้มาซึ่งหนังสือ (ที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกแล้ว) เพื่อให้ห้องสมุดมีหนังสือเพิ่มขึ้น การเลือกหนังสือกับการจัดหาหนังสือจึงเป็นงานคนละชนิดกัน

การเลือกหนังสือแตกต่างจากการสั่งซื้อหรือการจัดหา แต่อาจกล่าวได้ว่า จะไม่มีการสั่งซื้อ จัดหมู่ และทำบัตรรายการ นำหนังสือขึ้นชั้นให้ยืมหรือให้ใช้จนกว่าจะมีใครคนหนึ่งตกลงใจเลือกเสียก่อน หมายรวมถึงหนังสือที่ได้จากการบริจาค และการแลกเปลี่ยนด้วย (Darton. 1967 : 44) การเลือกจึงเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องมีก่อนที่จะมีการจัดหา บางครั้งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างยากที่จะแยกได้เด็ดขาด การจัดหาสร้างสมหนังสือของห้องสมุดจะได้มาตรฐานเพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับ การเลือกหนังสือเป็นสำคัญ ในห้องสมุดหลายแห่งจึงกำหนดให้ การเลือกหนังสือเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายจัดหา (หรือเรียกว่า แผนกเลือกหนังสือ แผนกเลือกและจัดหาหนังสือ หรือ ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด) ทั้งนี้ได้หมายความว่าในห้องสมุดทุกแห่ง การเลือกหนังสือจะกระทำโดยแผนกจัดหา แต่หมายถึงว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับ

การสร้างสมหนังสือที่ทำในแผนกจัดหา จะทำได้อย่างมีผลดีโดยให้แผนกจัดหาเป็นศูนย์แห่งความร่วมมือในการเลือกหนังสือของห้องสมุด (Wulfekoetter. 1961 : 20)

* ความสำคัญของการเลือกหนังสือห้องสมุด

สาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นในการเลือกหนังสือ นั้น ก็เพราะห้องสมุดรับผิดชอบที่จะต้องจัดหาหนังสือที่มีคุณค่าและเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่าน เช่น ในห้องสมุดของสถาบันทางการศึกษาก็จะต้องเลือกหนังสือที่ผู้เรียนอ่านได้เข้าใจ พร้อมกับต้องเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาตรงกับหลักสูตรของสถาบันด้วย การคัดเลือกเพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณค่าและมีความเหมาะสมกับรสนิยม ทัศนคติและระดับความรู้ของผู้อ่านนี้เป็นความสำคัญประการแรก นอกจากนั้นความคับแคบของสถานที่ เงินงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับก็มีความสำคัญที่ทำให้ต้องมีการเลือกหนังสือ (ม.ร.ว. จีรวัดน์ จักรพันธ์ 2506 : 293)

จำนวนหนังสือมักจะถูกนำมาใช้เป็นมาตรฐานในการวัดคุณค่าของห้องสมุด ห้องสมุดที่มีหนังสือเป็นจำนวนมากมักจะนับกันว่าดีกว่าห้องสมุดที่มีหนังสือน้อย แต่ความคิดเช่นนี้ไม่เป็นการถูกต้องเสียทีเดียว ทั้งนี้เพราะห้องสมุดเล็ก ๆ ที่มีหนังสือเพียงไม่กี่ร้อยเล่มก็อาจเป็นห้องสมุดที่ดีได้ ถ้าหากห้องสมุดนั้นสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างดี ในทางตรงกันข้ามห้องสมุดบางแห่งที่มีหนังสือเป็นหมื่นเป็นแสนเล่มอาจเป็นห้องสมุดที่ไม่ดีก็ได้ แต่เมื่อจะใช้จำนวนหนังสือเป็นเครื่องวัดความดีไม่มีของห้องสมุด ก็น่าจะกล่าวให้ชัดเจนขึ้นอีกว่า "จำนวนหนังสือที่ได้รับการคัดเลือกมาอย่างดีแล้วอาจใช้เป็นมาตรฐานวัดความดีแล้วของห้องสมุดได้" ซึ่งหมายความว่าความสำคัญมิได้อยู่ที่จำนวนหนังสือประการเดียว แต่ต้องคิดถึงคุณภาพและชนิดของหนังสือที่มีอยู่ด้วย และการที่ห้องสมุดจะมีหนังสือชนิดใดบ้าง เหมาะสมหรือไม่เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติใจเลือกของบรรณารักษ์ และผู้ที่มีส่วนในการเลือกหนังสือห้องสมุด (ม.ร.ว. จีรวัดน์ จักรพันธ์ 2506 : 290, 293)

การเลือกหนังสือเป็นงานที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของห้องสมุด เพราะจะมีผลต่อประสิทธิภาพของห้องสมุด คุณภาพของห้องสมุดในปัจจุบันล้วนเป็นผลจากการตัดสินใจเลือกหนังสือทั้งแต่ในอดีต คุณภาพของห้องสมุดในอนาคตก็จะเป็นผล จากการตัดสินใจครั้งก่อน ๆ นั้นเอง และควมคุณภาพบวกกับขนาดของห้องสมุดจะทำให้บอกได้ว่าผู้ใช้จะค้นหาสิ่งที่ต้องการได้หรือไม่ ในที่สุดสิ่งนี้ก็จะเป็นการทดสอบที่ดีที่สุดถึงคุณค่าของห้องสมุดเพื่อการศึกษา (Danton. 1967 : 44 - 45)

การศึกษาหาความรู้ในมหาวิทยาลัย สิ่งที่มีความสำคัญในการประสิทธิประสาทความรู้ให้แก่บัณฑิตนักศึกษา นอกเหนือไปจากอาจารย์ก็คือห้องสมุด คุณภาพและลักษณะของห้องสมุดซึ่งรวมถึงจำนวนและชนิดของหนังสือ การบริหารงาน ความสามารถของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และความสะดักสบายของตัวอาคาร เหล่านี้เป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งในการส่งเสริมความรู้ความสามารถของนิสิตนักศึกษา ความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของนิสิตนักศึกษาอาจวัดได้จากการใช้ห้องสมุดว่ามีจำนวนมากน้อยเท่าใด ถ้าสังเกตจากสถิติการยืมหนังสือ จะเห็นว่าการใช้หนังสือในหมวดวิชาต่าง ๆ มีไม่เท่ากัน และมีข้อจำกัดเกี่ยวกับอัตราส่วนของหนังสือที่มีผู้ยืมออกต่อจำนวนหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดที่ว่า ในห้องสมุดบางแห่ง จำนวนหนังสือที่มีผู้ยืมออกจะอยู่ในหมู่เดียวเท่านั้น หนังสืออื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่มีใครยืม สาเหตุที่ทำให้เกิดการยืมไม่สม่ำเสมอเช่นนี้อาจเกิดจากการเน้นหนักในการสอนวิชาบางสาขาในมหาวิทยาลัย หรืออาจเกิดจากการคัดเลือกหนังสือที่ไม่ดีซึ่งเป็นความรับผิดชอบของบรรณารักษ์ก็ได้ ดังนั้น นโยบายการเลือกของห้องสมุดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดคุณค่าของหนังสือที่มีต่อผู้อ่าน ถึงแม้ว่าห้องสมุดมีความจำเป็นต้องซื้อหนังสือที่มีคุณค่าสูง โดยเสี่ยงต่อการที่มีผู้อ่านน้อยอยู่บ้างก็ตามที แต่โดยปกติแล้วห้องสมุดควรคัดเลือกหนังสือที่จะมีผู้ใช้มากเป็นส่วนใหญ่ (ม.ร.ว. จีระวัฒน์ จักรพันธ์ 2509 : 154 - 156)

อาจสรุปความจำเป็นและมูลเหตุอันทำให้ห้องสมุดต้องเลือกหนังสือก่อนที่จะจัดหาเข้ามาไว้ในห้องสมุดได้ดังต่อไปนี้

1. ความนิยมและความสามารถในการอ่านหนังสือของผู้อ่าน เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความจำเป็นในการเลือกหนังสือ ทั้งนี้เพราะหนังสือที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของผู้อ่านเท่านั้นที่จะมีเสน่ห์ชักจูงใจให้คนอ่าน

2. ปัญหาทางค่านงบประมาณ ยังไม่เคยปรากฏว่ามีห้องสมุดใดได้รับงบประมาณเหลือเพื่อจนใจไม่หมด ตามปกติแล้วห้องสมุดจะได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ จึงจะเห็นได้ว่า ห้องสมุดแทบทุกแห่งต้องติดต่อขอหนังสือจากบุคคลและสมาคมต่าง ๆ เพื่อให้ทุนรายจ่ายในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด การที่ต้องใช้จ่ายเงินอันอยู่ในวงจำกัดเช่นนี้เป็นเหตุให้บรรณารักษ์ต้องพยายามหาทางซื้อแต่หนังสือที่ดีและเหมาะสมกับผู้ใช้ห้องสมุดให้มากที่สุด เพื่อให้เป็นไปตามหลักการนี้จึงต้องมีการคัดเลือกหนังสือ

3. ความขาดแคลนอาคารสถานที่ เป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการคัดเลือกหนังสือ โดยปกติห้องสมุดมีอาคารสถานที่คับแคบจึงเก็บหนังสือได้จำนวนจำกัด และห้องสมุดย่อมต้องการเนื้อที่สำหรับเป็นที่นั่งอ่านหนังสือ บริเวณที่ทำงานของบรรณารักษ์และบริเวณที่เก็บหนังสือ ไม่อาจใช้เนื้อที่ทุกตารางนิ้วเป็นที่เก็บหนังสือได้ การคัดเลือกเฉพาะหนังสือที่มีประโยชน์ที่สุดจึงเป็นสิ่งจำเป็น

4. จำนวนและคุณภาพของหนังสือที่มีขายอยู่ในตลาดก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องเลือกหนังสือ ในปัจจุบันจำนวนหนังสือที่สำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ต่าง ๆ พิมพ์ออกจำหน่ายมีอยู่มากมาย ทั้งชนิดและระดับวิชาการก็แตกต่างกัน แม้แต่หนังสือวิชาเดียวกันและระดับเดียวกันก็อาจมีคุณภาพแตกต่างกันไ้มาก ห้องสมุดจึงต้องเลือกเล่มที่ดีที่สุดแต่งโดยผู้ทรงคุณวุฒิในวิชานั้น ๆ และต้องให้ประโยชน์แก่ผู้ใช้ด้วย (ม.ร.ว. จีรวัดน์ จักรพันธ์ 2506 : 291 - 292)

หนังสือเล่มนี้

* ผู้มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือห้องสมุด

ความคิดเกี่ยวกับผู้เลือกหนังสือได้มีการเปลี่ยนแปลงและเป็นที่สงสัยกันตลอดมาว่าใครจะเป็นผู้เลือกหนังสือของห้องสมุด สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในสมัยก่อนส่วนใหญ่จะทำโดยอาจารย์ของมหาวิทยาลัยโดยตลอด บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีหน้าที่เพียงสั่งซื้อหนังสือตามที่อาจารย์เลือกแล้วเท่านั้น (Schad and Adams. 1969 : 438) ได้มีบรรณารักษ์ห้องสมุดและผู้สนใจงานค่านนี้ได้ศึกษาถึงส่วนที่ส่วนเสียของการเลือกโดยบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เช่น อาจารย์ บรรณารักษ์ ผู้ใช้ห้องสมุด หรือคณะกรรมการเลือกหนังสือ ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของผู้เลือกหนังสือในห้องสมุด และมีความเห็นซึ่งแม้จะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่จะสรุปได้ว่าความรับผิดชอบในการเลือกหนังสือควรเป็นของห้องสมุด ทั้งนี้ได้หมายความว่าห้องสมุดหรือบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดผู้ได้รับมอบหมายจะเป็นผู้เลือกหนังสือทั้งหมดแต่เพียงฝ่ายเดียว การเลือกและเสนอรายชื่อหนังสือที่ต้องการควรจะทำโดยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เช่น อาจารย์ ผู้ใช้ห้องสมุดโดยทั่วไป และบรรณารักษ์ เป็นต้น แต่ความรับผิดชอบส่วนใหญ่จะอยู่ที่ห้องสมุด (พลสุข ศรีภิรมย์ 2516 : 22 - 23)

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การเลือกหนังสือที่ดีนั้น ควรทำโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา ซึ่งได้รับการฝึกฝนอบรมในงานของห้องสมุดมาด้วย (Schad and Adams. 1969 : 438) แต่ก็เป็นไปได้ยากในการที่จะมีผู้เชี่ยวชาญมาเป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดอย่างพอเพียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ นอกจากมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ บางแห่งในต่างประเทศ เช่น ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอิลลินอยด์ มีบรรณารักษ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญประจำแผนกต่าง ๆ คือ วิศวกรรม ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ นิติศาสตร์ ฯลฯ ส่วนใหญ่ต่างก็พยายามอย่างมากที่จะสร้างสมให้ห้องสมุดมีวัสดุการวิจัยในสาขาวิชาของตนเป็นจำนวนมาก ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะสามารถตัดสินใจว่าหนังสือและวัสดุใดสมควรจะเลือกเข้ามาในห้องสมุด มีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับ

วรรณกรรมในสาขาของตนทั้งในอดีตและปัจจุบัน และบางที่รวมถึงสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง รู้จัก
 ตลาดหนังสือ รู้ว่าวัสดุในห้องสมุดส่วนใดมีแล้ว ส่วนใดยังไม่มี และส่วนใดกำลังอยู่ในระหว่าง
 จัดหา นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของแผนกอื่น ๆ ก็มีความรู้เกี่ยวกับขบวนการจัดหาทั้งหมดมาก
 บ้างน้อยบ้าง ซึ่งจะแบ่งกันรับผิดชอบในการเลือกวัสดุในขอบเขตกว้าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญอาจ
 มองข้าม เช่น เอกสารอ้างอิงทั่ว ๆ ไป บรรณานุกรมทั่ว ๆ ไป วารสารทั่ว ๆ ไป และ
 อื่น ๆ (Downs. 1963 : 6 - 8)

แนวโน้มในปัจจุบันผู้เลือกหนังสือมักจะเป็นบุคคลหลายฝ่าย แต่ความรับผิดชอบทั่วไป
 จะอยู่ที่บรรณารักษ์ห้องสมุด ซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่า บรรณารักษ์เป็นผู้เลือกแต่ผู้เดียว เท่าที่
 ปฏิบัติกันในห้องสมุดส่วนใหญ่จะมีลักษณะดังนี้ คือ ห้องสมุดบางแห่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น
 คณะหนึ่ง มีหน้าที่คัดเลือกหนังสือ อาจจะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ในแผนกงานต่าง ๆ ของ
 ห้องสมุด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย
 กรรมการแต่ละคนเป็นผู้คัดเลือกหนังสือในวิชาที่ตนเกี่ยวข้องและรู้จักดี เสนอแก่คณะกรรมการ
 เมื่อคณะกรรมการอนุมัติแล้วก็นอบนุญชี้แจงให้แก่อธิการบดีไปดำเนินการจัดซื้อต่อไป ห้องสมุด
 บางแห่งไม่มีการตั้งคณะกรรมการ บรรณารักษ์เป็นผู้เลือกหนังสือโดยอาศัยความร่วมมือ
 อย่างไม่เป็นทางการจากผู้ซึ่งมีความรู้ โดยบรรณารักษ์อาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา
 ต่าง ๆ เสนอรายชื่อหนังสือว่าควรซื้อ หรือบรรณารักษ์อาจทำรายชื่อหนังสือส่งไปให้ผู้มี
 ความรู้ในสาขาวิชานั้น ๆ ช่วยพิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องอีกทีหนึ่ง ห้องสมุด
 ส่วนใหญ่จะให้ผู้อำนวยการเสนอความต้องการมาว่าจะให้ซื้อหนังสืออะไรบ้าง แล้วนำมาพิจารณา
 ว่าควรจัดซื้อหรือไม่ (แมนมาส ซวลิต และ สิริินทร์ ชวงโชติ 2511 : 210)

ผู้เลือกหนังสือในห้องสมุดมหาวิทยาลัยจริง ๆ อาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ
 บรรณารักษ์ห้องสมุด อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาผู้ใช้ห้องสมุด บรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบใน
 การสอดคล้องกันแล้ว : ได้มีการเลือกหนังสือกันอย่างเหมาะสม และจะต้องมีส่วนร่วมในการ
 เลือกด้วย ซึ่งนับเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุดของบรรณารักษ์ในอันที่จะจัดการให้ห้องสมุด
 ได้มีหนังสือและวัสดุอื่น ๆ ที่ดี ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะมี

ความเข้าใจถึงความต้องการของห้องสมุด มีความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับวรรณกรรมในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ สามารถตัดสินใจว่าวรรณกรรมใดเหมาะที่จะใช้ในการเลือกหนังสือ มีความรู้เกี่ยวกับตลาดหนังสือ มีโอกาสติดตามแจ้งความโฆษณาเกี่ยวกับหนังสือ และวัตถุประสงค์พิเศษบางชนิด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ใหม่อย่างแม่นยำ และความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการต่าง ๆ ในด้านของบรรณารักษศาสตร์ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับหนังสือในสาขาวิชาต่าง ๆ และมีความสำคัญต่อห้องสมุดเป็นส่วนรวม อาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาและวรรณกรรมในสาขาวิชาซึ่งบรรณารักษ์ไม่ค่อยมี อาจารย์ยังรู้ถึงความต้องการของนักศึกษาและผู้วิจัย และสนใจที่จะให้ห้องสมุดมีหนังสือในสาขาวิชาของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หน้าที่ส่วนหนึ่งของอาจารย์ก็คือคอยดูว่าห้องสมุดมีหนังสือในสาขาวิชานั้น ๆ พอเพียงสำหรับการเรียนการสอนหรือไม่ บุคคลสองกลุ่มนี้จึงมีความรับผิดชอบร่วมกัน และควรจะมีความร่วมมือกันในการเลือกหนังสือ บุคคลกลุ่มที่สามคือผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งได้แก่นักศึกษา นักค้นคว้าวิจัย ก็มีความสำคัญมากเช่นกัน ถ้าทั้งบรรณารักษ์และอาจารย์จะยอมรับ ผู้ใช้ห้องสมุดมักจะชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องของห้องสมุดและให้คำแนะนำได้อย่างดี ยังมีผู้ใช้มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชาของตนเป็นอย่างดี คำแนะนำของคนเหล่านี้ก็ยิ่งมีค่ามากขึ้น

(Pafford. 1963 : 12 - 13)

ทั้งอาจารย์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต่างก็มีความสามารถและความเหมาะสมในอันที่จะเป็นผู้เลือกหนังสือของห้องสมุด ทว่าถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้เลือกหนังสือทั้งหมดของห้องสมุดเพียงฝ่ายเดียวตลอดแล้ว จะมีปัญหาข้อบกพร่อง และส่วนเสียด่าง ๆ จะทำให้หนังสือห้องสมุดของหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่สมดุลย์กัน และในบางหมวดวิชาอาจมีหนังสือที่ไม่มีความลึกซึ่งเหมาะสมกับผู้ใช้ ดังนั้นถ้าได้นำความรู้ ความสามารถ และทักษะของอาจารย์กับของบรรณารักษ์ห้องสมุดมาไขรวมกัน ก็จะเป็นการส่งเสริมส่วนดี และให้ประโยชน์อันพึงจะได้รับอย่างเต็มที่ในขณะที่เดียวกันก็จะชจัดส่วนเสียด่าง ๆ ออกไป ทำให้การเลือกและการจัดหาหนังสือทำได้อย่างสมดุลย์เป็นผลดียิ่งขึ้น (พูลสุข ศรีภิรมย์ 2516 : 29)

บิงแฮม (Bingham. 1980 : 5230-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือในห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาระบบการจัดหาที่ดี พบว่าการจัดหาหนังสือโดยอาจารย์เป็นผู้เลือกจะมีความดีในการยืมสูงกว่าบรรณารักษ์เป็นผู้เลือก และหนังสือที่เลือกโดยอาจารย์หรือบรรณารักษ์จะมีความดีในการยืมสูงกว่าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเป็นผู้เลือก พูล (Pool. 1973 : 797-A - 798-A) ได้ศึกษาการเลือกหนังสือวิทยาศาสตร์ของห้องสมุดโรงเรียนประถม 12 แห่งที่อิลลินอยส์ (Illinois) พบว่า คุณภาพของหนังสือในห้องสมุดดีขึ้นเมื่อบรรณารักษ์และครูได้มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสืออย่างจริงจังมากขึ้น

สำหรับการจัดหาหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยนั้น พูลสุข ศรีภิรมย์ (พูลสุข ศรีภิรมย์ 2516 : ง - จ, 335) ได้ศึกษาพบว่า ผู้เลือกหนังสือห้องสมุดมีทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุด บรรณารักษ์แผนกจัดหา อาจารย์และนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย อำนาจในการเลือกหนังสืออยู่ที่อาจารย์เป็นส่วนใหญ่ โดยมีอัตราส่วนของผู้คัดเลือกเป็นอาจารย์ร้อยละ 50 บรรณารักษ์ห้องสมุดร้อยละ 10 บรรณารักษ์แผนกจัดหาร้อยละ 30 และนิสิตนักศึกษาร้อยละ 10 จึงสรุปได้ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้ความสำคัญแก่อาจารย์ในการเป็นผู้คัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดเป็นอันดับแรก ซึ่งตรงกับงานวิจัยของสมาน ลอยฟ้า (สมาน ลอยฟ้า 2519 : 88 - 90) ได้ศึกษาเรื่องการจัดหาวัสดุห้องสมุดของโรงเรียนมัธยมแบบประสมพบว่า การเลือกและเสนอรายชื่อหนังสืออาจารย์สายวิชาต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือมากที่สุด รองลงมาคือ บรรณารักษ์และอาจารย์ใหญ่ และมีข้อเสนอแนะว่า ในการจัดหาควรประชุมหัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ทราบความต้องการของแต่ละสายวิชา และควรให้ฝ่ายอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดหาด้วย และบุญลิริ สุวรรณเพชร (บุญลิริ สุวรรณเพชร 2523 : 8) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแผนการจัดหาวัสดุห้องสมุดของบรรณารักษ์กับความต้องการใช้วัสดุห้องสมุดของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัย เอกชนพบว่า สำหรับการเลือกวัสดุห้องสมุดผู้ที่ควรมีส่วนร่วมในการเลือกควร

จะได้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์จากห้องสมุด ผู้ที่ควรจะมีส่วนร่วมในการเลือกควรจะเป็น อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้บริหาร และ บรรณารักษ์

บทบาทของอาจารย์ต่อการเลือกหนังสือห้องสมุด

การดำเนินงานด้านการจัดหาหนังสือให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้นั้น สิ่งหนึ่งที่ห้องสมุดจะต้องคำนึงถึงคือ อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอน เพราะอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจหนังสือในสาขาที่ตนสนใจ และทำการสอนอยู่ จึงสามารถเลือกหนังสือได้ถูกต้อง และลึกซึ้งในสาขาวิชานั้น ๆ อาจารย์และห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กัน 3 ประการคือ 1) อาจารย์เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการมีสิทธิพิเศษในห้องสมุดมากกว่านิสิตนักศึกษา และคนทั่ว ๆ ไป 2) อาจารย์ได้รับประโยชน์ในการใช้บริการห้องสมุดโดยเชื่อมโยงบริการห้องสมุดกับแผนการสอนและการวิจัย 3) อาจารย์ในฐานะกรรมการห้องสมุด สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ห้องสมุดในด้านการวางแผนและนโยบายการบริหารงานห้องสมุด (Brough, 1953 : 38 - 39)

บาท (Bach, 1957 : 446 - 447) ได้กล่าวถึงอาจารย์ในการเลือกหนังสือว่า การที่อาจารย์มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือนั้น สามารถแบ่งห้องสมุดออกตามบทบาทในการเลือกหนังสือได้ 3 ประเภทด้วยกันคือ

1. ห้องสมุดที่ไม่เลือกหนังสือเองเลย อาจารย์เป็นผู้เลือกให้ทั้งหมด ห้องสมุดประเภทนี้ เป็นห้องสมุดที่ไม่รับผิดชอบในการเลือกหนังสือของห้องสมุดเลย ปล่อยให้เป็นที่หน้าที่ของอาจารย์ทั้งสิ้น ถ้ามีหนังสือใดที่ห้องสมุดคิดว่าน่าจะจัดหาไว้ก็จะเสนอให้อาจารย์ เพื่อให้อาจารย์เสนอกลับมาอีกที ในห้องสมุดเหล่านี้จะปรากฏว่าบางวิชาก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากอาจารย์ ห้องสมุดต้องหาเพิ่มเติมอีก แต่ความรับผิดชอบเรื่องนี้ก็ไม่ใช้ของห้องสมุด จึงไม่มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของหนังสือที่มีอยู่ ห้องสมุดในกลุ่มนี้ไม่มีอำนาจในการใช้เงินซื้อหนังสือแพง ๆ เพราะการบริหารงานด้านการเงินขึ้นอยู่กับ

คณะกรรมการห้องสมุด อำนาจในการใช้จ่ายเงินของห้องสมุดประเภทนี้จำกัดอยู่แค่อายุละ
10 - 20 ของงบประมาณในการซื้อหนังสือทั้งหมดเท่านั้น

2. ห้องสมุดที่อาจารย์เป็นผู้เลือกหนังสือ โดยคำแนะนำและช่วยเหลือจาก
ห้องสมุด การเลือกหนังสือสำหรับคณะวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในมืออาจารย์ ในสถาบัน
บางแห่งจะมีการเลือกตัวแทนของคณะให้เป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติการจัดซื้อหนังสือจาก
เงินงบประมาณที่คณะนั้น ๆ ใ้รับ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะเป็นผู้เลือกเพิ่มเติม
ในสาขาวิชาต่าง ๆ และเลือกหนังสือที่ไม่ได้เป็นที่ต้องการโดยเฉพาะสำหรับคณะใดคณะหนึ่ง
ตลอดจนแนะนำหนังสือในสาขาวิชาต่าง ๆ สำหรับอาจารย์ในสาขาวิชาเหล่านั้น วัสดุที่
บรรณารักษ์เลือกส่วนใหญ่เป็น บรรณานุกรม หนังสืออ้างอิง หนังสือที่มีผู้วิจารณ์ไว้ หนังสือ
ในวารสารวิชาการ เป็นต้น

3. ห้องสมุดที่ทำการเลือกหนังสือโดยห้องสมุดเอง โดยคำแนะนำและช่วยเหลือ
จากอาจารย์ ห้องสมุดในกลุ่มนี้เชื่อว่าความรับผิดชอบในการเลือกหนังสือควรเป็นของ
ห้องสมุด เช่นที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย จะมีบรรณารักษ์ และหัวหน้าแผนกต่าง ๆ ของ
ห้องสมุดทำการเลือกหนังสือเป็นประจำทุกวัน แม้ว่าอาจารย์จะเป็นผู้เสนอให้ซื้อหนังสือ
บ้าง ห้องสมุดก็ต้องให้เจ้าหน้าที่ตรวจเลือกจากรายชื่อและบทวิจารณ์หนังสือใหม่ ๆ
และจากบรรณานุกรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาหนังสือที่เหมาะสมที่จะจัดหาเข้าห้องสมุด ห้องสมุด
บางแห่งในอเมริกามีแผนกเลือกหนังสืออีกแผนกหนึ่ง ซึ่งแผนกนี้ประกอบด้วยบรรณารักษ์
หน่วยงานต่าง ๆ ของห้องสมุด และคณะกรรมการของคณะวิชาต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่าอาจารย์มีความสัมพันธ์กับห้องสมุด และการเลือกหนังสือโดยตรง
ห้องสมุดควรรคำนึงถึงความสัมพันธ์นี้อย่างยิ่ง เพื่อหาทางปรับปรุง และหาวิธีการขอความ
ร่วมมือจากอาจารย์ให้มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่
(นวนิศย์ อินทราณะ 2517 : 362)

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับอาจารย์ในการเลือกหนังสือ

บรรณารักษ์ห้องสมุดต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับอาจารย์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา และทำนองเดียวกันอาจารย์ก็ควรให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับบรรณารักษ์เพื่อจะได้เป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. บรรณารักษ์ควรร่วมมือกับอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา ในด้านการคัดเลือก จัดหาวัสดุ การเรียนการสอนในห้องสมุด ให้ความทันสมัยในทุกสาขาวิชา (Callaghan. 1976 : 173)

2. บรรณารักษ์ ควรจะต้องติดต่อกับอาจารย์ เพื่อจะได้ทราบหลักสูตรและความสนใจส่วนตัวของอาจารย์แต่ละคน เพื่อหาวิธีการจัดบริการให้อาจารย์อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด (Wilson and others. 1951 : 304 - 305)

3. บรรณารักษ์ควรแนะนำหนังสือใหม่แก่อาจารย์ เพื่ออาจารย์จะได้แนะนำให้นักศึกษามาใช้

4. บรรณารักษ์ควรเตรียมบรรณานุกรมเฉพาะวิชาต่าง ๆ ที่อาจารย์ใช้สอน และเสนอให้อาจารย์

5. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุด โดยให้อาจารย์เข้ามามีบทบาทเป็นกรรมการที่ปรึกษาของห้องสมุด

6. บรรณารักษ์ควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการทางวิชาการของสถาบันการศึกษา

7. บรรณารักษ์ควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการบริหารของมหาวิทยาลัย (การประชุมกลุ่มห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ในหัวข้อ บทบาทของห้องสมุดกับการปฏิรูปการศึกษา 2519 : 55)

8. อาจารย์ควรจัดทำรายการหนังสือใหม่ให้แก่อาจารย์ เพื่อให้ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือ หรือจัดหามาได้ แก่ให้นักศึกษาล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียน (ภิญโญสาร 2519 : 254)

จะประกอบด้วยการศึกษาต่าง ๆ คือ จุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษานั้น แนวโน้มโดยทั่วไปของนิสิตนักศึกษา แนวโน้มโดยเฉพาะในความสนใจด้านการสอน และการวิจัยของแต่ละคณะ ลักษณะของวิวัฒนาการทางด้านหลักสูตร และการเปรียบเทียบกับหนังสือของห้องสมุดอื่น ๆ (Stiffler. 1963 : 205)

นโยบายในด้านการจัดระบบการเลือกและวิธีการเลือกหนังสือนั้น มักจะกำหนดไว้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ใครเป็นผู้เลือก จะมีแผนกเลือกหนังสือหรือมีกรรมการคัดเลือก ถ้ามีใครบ้างจะเป็นกรรมการคัดเลือก
2. วัตถุประสงค์ในการเลือก
3. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาและวัตถุประสงค์ของหนังสือแต่ละเล่ม แต่ละประเภท
4. อื่น ๆ เช่น การปฏิบัติในกรณีที่ต้องเลือกหนังสือที่มีความเห็นขัดแย้งกับคนหมู่มาก หนังสืออาจก่อให้เกิดปัญหา เช่น เรื่องเพศ เรื่องศาสนา นวนิยายบางเล่ม ฯลฯ (แมนมาส ขวลิขิต และดิรินทร์ ทวงโชติ 2511 : 210)

ห้องสมุดทุกแห่งควรมีนโยบายการเลือกซื้อและจัดหาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นการจำกัดขอบเขตของวัสดุห้องสมุดตามความต้องการของสถาบัน การมีนโยบายที่เขียนไว้ชัดเจน จะทำให้การเลือกซื้อเป็นไปได้อย่างขึ้น นโยบายในการเลือกซื้อควรให้ความกระจ่างในเรื่องต่อไปนี้

1. ใครจะเป็นผู้เลือกหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ของห้องสมุด บรรณารักษ์หรืออาจารย์ หรือนักศึกษาหรือคณะกรรมการห้องสมุดหรือทุกฝ่ายรวมเมื่อกัน ความรับผิดชอบและอำนาจการพิจารณาตัดสินขั้นสุดท้ายควรอยู่ที่ใคร
2. วัตถุประสงค์ในการเลือกซื้อ
3. วิธีการเลือกและการพิจารณาคูณค่าหนังสือ หลักเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจเลือกวัสดุประเภทต่าง ๆ ตลอดจนคู่มือในการเลือกซื้อ
4. ห้องสมุดจะเก็บรวบรวมวัสดุประเภทใดบ้าง

5. หอสมุดจะเน้นการจัดหาสาขาวิชาใด และครอบคลุมในสาขาวิชาใดบ้าง
 6. หอสมุดจะจัดหาวัสดุสำหรับผู้่านวัยใด
 7. หอสมุดจะจัดหาวัสดุสำหรับผู้่านระดับใด สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป
 8. จะจำกัดภาษาของสิ่งพิมพ์หรือไม่ ภาษาใดบ้าง
 9. จะแบ่งงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุในแต่ละสาขาวิชาอย่างไร วัสดุใหม่และเก่าอย่างไร
 10. หอสมุดจะซื้อหนังสือ ตำรา หนังสือหายาก หนังสือที่อยู่ในความนิยม ที่อยู่นอกเหนือจากโครงการสถาบันหรือไม่
 11. หอสมุดจะซื้อหนังสือแต่ละชื่อเรื่อง อย่างละกี่ฉบับ หนังสือประเภทใดบ้าง ที่จะซื้อซ้ำฉบับ
 12. อื่น ๆ เช่น การปฏิบัติในกรณีที่ต้องเลือกหนังสือที่มีความขัดแย้งกับชนหมู่มาก หนังสือที่อาจก่อให้เกิดปัญหา เช่น เรื่องเพศ ศาสนา ลัทธิการเมือง เป็นต้น
นอกจากนี้ในการวางนโยบายการเลือกซื้อวัสดุหอสมุด ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย
1. ขนาดของสถาบัน ตลอดจนลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ถ้าสถาบันมีขนาดใหญ่ มีนักศึกษามาก ก็จำเป็นต้องซื้อหนังสือหรือวัสดุในขอบเขตที่กว้างขวาง และมีจำนวนซ้ำฉบับมากขึ้น
 2. จำนวนและชนิดของหนังสือและวัสดุในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่ ตลอดจนแหล่งอื่น ๆ ที่จะใช้ประโยชน์ได้ภายใต้ข้อตกลงของความร่วมมือกัน
 3. หลักสูตร ลักษณะการเรียนการสอนของสถาบัน ถ้ามีแบบเรียนเป็นหลัก ผู้เรียนจะใช้หอสมุดน้อยกว่าการสอนแบบสัมมนา ศึกษาค้นคว้า เขียนรายงาน
 4. แผนพัฒนาหรือโครงการในอนาคตของสถาบัน เช่น การเปิดสอนในสาขาวิชาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น การขยายการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

5. แหล่งรายได้ของห้องสมุด จำนวนรายได้ที่แน่นอน

6. มาตรฐานของห้องสมุดตามที่สมาคมหรือหน่วยงานได้กำหนดไว้

(ชุตินา สัจจานันท์ 2523 : 23 - 24)

แม้ว่าจะมีการถกเถียงคัดค้านการมีนโยบายการจัดหาดังกล่าว ส่วนใหญ่ต่างก็ยอมรับว่าควรมี แต่จะเป็นปัญหาอยู่ที่การจะวางนโยบายที่เหมาะสมและใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ เสียมากกว่า และก็เป็นเพราะปัญหานี้จึงเป็นความลำบากในการกำหนดนโยบายการจัดหาของห้องสมุด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่จะต้องรวบรวมบันทึกความนึกคิด อารมณ์ และการกระทำของมนุษย์ไว้อย่างสมบูรณ์โดยไม่จำกัดศาสนา สถานที่ กาลเวลา หรือชนิดของสิ่งพิมพ์ กล่าวคือ หนังสือที่มีควรเป็นสากล ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่าง อย่างไรก็ตาม การที่ต้องอยู่ในระบบบริหารงานซึ่งจำกัดทั้งด้านการเงิน สถานที่ในการจัดเก็บเจ้าหน้าที่ และวัสดุที่มีสิ่งพิมพ์ จึงจำเป็นต้องมีการวางนโยบายการจัดหาซึ่งใช้ประโยชน์ได้ดี (พูลสุข ศรีภิรมย์ 2516 : 114 - 115)

นโยบายการเลือกและจัดหาวัสดุห้องสมุดของฝ่ายพัฒนาทรัพยากร สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ม.ป.ป. : 1 - 3)

1. งบประมาณ

1.1 ในระบอบงบประมาณ ห้องสมุดจะแจ้งให้ภาควิชาได้ทราบว่าแต่ละภาควิชาได้รับแบ่งสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือในวงเงินเท่าใด

1.2 ระหว่างการดำเนินงานจัดซื้อตลอดปี ห้องสมุดจะแจ้งให้ภาควิชาทราบเป็นระยะ ๆ ว่า แต่ละภาควิชาได้ใช้เงินซื้อหนังสือไปแล้วเท่าใด และยังมีเหลือเงินอีกเป็นจำนวนเท่าใด ในกรณีที่ภาควิชาใช้เงินที่ได้รับจัดสรรไม่หมด ทางห้องสมุดจะนำไปรวมกับงบส่วนกลางต่อไป

2. นโยบาย

2.1 มุ่งจัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และการวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นประการสำคัญ

2.2 ประเภทของหนังสือที่จัดหาเข้าห้องสมุด จะเรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้

2.2.1 หนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย

2.2.2 หนังสืออ้างอิงประกอบการค้นคว้า

2.2.3 หนังสือสารคดีทั่วไป

2.2.4 หนังสือบันเทิงคดี

2.3 อาจารย์ ข้าราชการ และนิสิต มีสิทธิเสนอรายชื่อหนังสือที่ประสงค์ให้ห้องสมุดจัดซื้อได้ ทั้งนี้ ขอให้เสนอรายชื่อผ่านหัวหน้าภาควิชาและหัวหน้าหน่วยงาน โดยระบุชื่อผู้เสนอชื่อให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการแจ้งผลการจัดซื้อให้ท่านทราบ

2.4 ห้องสมุดสนับสนุนให้ซื้อหนังสือในสาขาวิชาเดียวกันโดยผู้แต่งต่าง ๆ กัน (ซึ่งอาจารย์พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความพอดี) มากกว่าการซื้อเฉพาะเรื่องหนึ่งเรื่องใดหลาย ๆ เล่ม

2.5 หนังสือประกอบการเรียนในแต่ละรายวิชา ห้องสมุดกำหนดอัตราส่วนระหว่างนิสิตระดับปริญญาตรีและจำนวนหนังสือ ดังนี้

จำนวนนิสิตที่เรียนระหว่าง 10 - 100 คน

หนังสือภาษาไทย ไม่เกิน 10 เล่ม

หนังสือภาษาต่างประเทศ ไม่เกิน 2 เล่ม

จำนวนนิสิตที่เรียนระหว่าง 100 - 300 คน

หนังสือภาษาไทย ไม่เกิน 15 เล่ม

หนังสือภาษาต่างประเทศ ไม่เกิน 3 เล่ม

จำนวนนิสิตที่เรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

หนังสือภาษาไทย ไม่เกิน 20 เล่ม

หนังสือภาษาต่างประเทศ ไม่เกิน 5 เล่ม

ถ้าอาจารย์พิจารณาเห็นว่า มีหนังสือเล่มหนึ่งเล่มใดที่ต้องการให้นิสิตได้อ่านอย่างทั่วถึง และควรที่จะได้จัดบริการ เป็นหนังสือรีเสิร์ฟ (Reserved Books) โปรดแจ้งให้ห้องสมุดได้ทราบ เพื่อที่จะได้จัดบริการให้เป็นไปตามความประสงค์ต่อไป

สำหรับอัตราส่วนระหว่างนิสิตระดับสูงกว่าปริญญาตรีและจำนวนหนังสือนั้น ให้เป็นที่ตกลงร่วมกันระหว่างห้องสมุดกับภาควิชาเป็นราย ๆ ไป โดยคำนึงถึงความจำเป็นของแต่ละวิชาและงบประมาณที่มีอยู่เป็นสำคัญ

2.6 ห้องสมุดไม่มีนโยบายที่จะซื้อตำราเรียนให้ครบตามจำนวนผู้ใช้ เพราะถ้าทำเช่นนั้น จะทำให้ไม่มีงบประมาณพอที่จะซื้อหนังสืออื่น ๆ ได้อีก แต่ห้องสมุดอาจพิจารณาซื้อไว้บ้างตามความเหมาะสม โดยยึดแนวปฏิบัติในข้อ 2.5

3. การเสนอแนะ/เลือกซื้อหนังสือ

3.1 หนังสือบางเล่มที่อาจารย์สั่งซื้อ ไม่สามารถซื้อได้จากร้านจำหน่ายหนังสือภายในประเทศ ทางร้านต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ ซึ่งกินเวลาประมาณ 4 - 6 เดือน ดังนั้น จึงควรสั่งหนังสือเสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อให้ได้หนังสือทันต่อความต้องการ

3.2 ห้องสมุดจะจัดส่งรายชื่อหนังสือใหม่ ๆ ที่ได้รับจากผู้จำหน่ายทั้งในและต่างประเทศไปให้อาจารย์แต่ละภาควิชาพิจารณาเสนอแนะ เพื่อจัดซื้อเป็นครั้งคราว หากภาควิชาประสงค์จะให้ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือเล่มใด โปรดกรอกรายละเอียดของหนังสือที่ต้องการ สั่งซื้อในรูปแบบฟอร์มที่ห้องสมุดแนบส่งมาพร้อมกับรายชื่อหนังสือ

3.3 ร้านจำหน่ายหนังสือต่าง ๆ จะนำตัวเล่มหนังสือสาขาวิชาต่าง ๆ มาเสนอให้ห้องสมุดเลือกซื้อเป็นประจำ ห้องสมุดจะเรียนเชิญคณาจารย์ให้มาช่วยพิจารณาคัดเลือกหนังสือเป็นคราว ๆ ไป

3.4 การเลือกซื้อหนังสือจากร้านจำหน่ายในกรุงเทพฯ ภาควิชาอาจมอบหมายให้คนหนึ่งผู้ใดไปเลือกเอง หรือไปกับรถบริการที่ห้องสมุดจัดไว้ สัปดาห์ละ 1 วัน ก็ได้ (กำหนดวันและเวลาจะแจ้งให้ทราบเป็นระยะ ๆ ไป)

3.5 ในกรณีที่ผู้แทนภาควิชาหรืออาจารย์ไปเลือกซื้อหนังสือด้วยตนเอง ห้องสมุดใครขอความร่วมมือให้ท่านปฏิบัติดังนี้

3.5.1 เลือกซื้อหนังสือที่ห้องสมุดยังไม่มี

3.5.2 ไม่ควรทรงรอจ่ายเงินไปก่อน แต่ควรแจ้งให้ร้านหนังสือทราบว่า ท่านมาเลือกหนังสือในนามของห้องสมุด (ลงนามและภาควิชาของท่านในใบเลือกซื้อหนังสือของร้าน) และให้ทางร้านส่งหนังสือที่ท่านเลือกไว้ มาเสนอที่ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร สำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดจะติดต่อไปที่หัวหน้าภาควิชา เพื่อกำเนินการพิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง

3.6 ห้องสมุดจะแจ้งผลการสั่งซื้อให้ท่านได้ทราบ

3.7 การติดต่อกับระหว่างห้องสมุดกับคณาจารย์ภาควิชา/สำนัก/สถาบันส่วนใหญ่จะกระทำผ่านหัวหน้าภาควิชา/ผู้อำนวยการ ดังนั้น ห้องสมุดใครขอความกรุณาให้ท่านหัวหน้าภาควิชา/ผู้อำนวยการ ได้แจ้งข่าวให้คณาจารย์ทราบโดยทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ถ้าท่านไม่ได้รับข่าวคราวจากห้องสมุด หรือมีปัญหาใด ๆ ในการเสนอซื้อหนังสือ โปรดติดต่อโดยตรง ทางจดหมาย/โทรศัพท์ ที่ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร สำนักหอสมุดกลาง หรือท่านอาจจะมาพบกับบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบด้วยตนเอง

3.8 ในกรณีที่ท่านทราบว่า หน่วยงานหรือองค์การใดจัดเผยแพร่สิ่งพิมพ์ให้เปล่าที่จะเป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนและการวิจัยของมหาวิทยาลัย กรุณาแจ้งให้ห้องสมุดทราบเพื่อจะได้ติดต่อขอรับมาบริการต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2527 โดยเป็นอาจารย์ที่สังกัดอยู่ในคณะวิชาที่เปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ในระดับปริญญา ซึ่งมี 6 คณะวิชา จำนวนทั้งสิ้น 319 คน การศึกษาครั้งนี้จำแนกอาจารย์ในกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคืออาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2525 - 2527) โดยใช้ข้อมูลจากฝ่ายพัฒนาทรัพยากร ฝ่ายบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าและฝ่ายบริการ ซึ่งได้รวบรวมรายชื่ออาจารย์ที่เคยเสนอชื่อ หรือรายละเอียดของหนังสือ รวมทั้งการพิจารณาคัดเลือกหนังสือที่มีผู้นำมาเสนอขายให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 168 คน กลุ่มที่สองได้แก่อาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง มีจำนวน 151 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มจากอาจารย์ ทั้งที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง จำนวนร้อยละ 70 ในแต่ละกลุ่ม ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ที่มีส่วนร่วมจำนวน 117 คน และอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วมจำนวน 105 คน รวม 222 คน โดยเป็นอาจารย์ที่สังกัดในคณะวิชาที่เปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ในระดับปริญญา ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	มี ส่วนรวม	ไม่มี ส่วนรวม	รวม	มี ส่วนรวม	ไม่มี ส่วนรวม	รวม
พลศึกษา	6	14	20	4	10	14
มนุษยศาสตร์	44	26	70	31	18	49
วิทยาศาสตร์	50	27	77	35	18	53
ศึกษาศาสตร์	33	63	96	23	44	67
สังคมศาสตร์	30	14	44	21	10	31
บัณฑิตวิทยาลัย	5	7	12	3	5	8
รวม	168	151	319	117	105	222

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นรายละเอียดส่วนตัวของอาจารย์ ซึ่งประกอบด้วย ภาควิชาและคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน จำนวนทั้งหมด 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับบทบาทของ
ห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอน คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน
17 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับบทบาทของตนเอง
ในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง เพื่อดำเนินการจัดหา คำถามเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ
ต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง เป็นคำถามแบบเลือกตอบและ
ปลายเปิด จำนวน 14 ข้อ

แบบสอบถามชุดนี้ได้เสนอไว้ในภาคผนวก ของรายงานนี้

2. การสร้างแบบสอบถาม มีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดที่มีต่อมหาวิทยาลัย
ในด้านกรเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าวิจัยและบทบาทของอาจารย์ที่มีส่วนในการพัฒนา
ทรัพยากรห้องสมุด รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษาสภาพสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด และการมีส่วนร่วมในการเลือก
ทรัพยากรห้องสมุด โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร ฝ่ายบริการและฝ่าย
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น
ของอาจารย์เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของอาจารย์ที่มีต่อการเลือกหนังสือให้แก่
สำนักหอสมุดกลาง ตามข้อมูลที่ได้ศึกษามา

2.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

3. การตรวจสอบคุณภาพ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ทดลองใช้ (Try out) กับบุคคลสองกลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ได้แก่บรรพจารย์ของสำนักหอสมุดกลางและอาจารย์ประจำภาควิชาบรรพจารย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นผู้พิจารณาความแจ่มชัดของข้อความ รวมถึงความเหมาะสมครอบคลุมในสิ่งที่ต้องการจะถาม ซึ่งเป็นวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงทั้งด้านเนื้อหาและโครงสร้าง (Content and Construct Validity) พร้อมทั้งทำการแก้ไขเป็นรายข้อความขอแนะนำของผู้ตรวจสอบ

กลุ่มที่ 2 ได้แก่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน และประสานมิตร มีจำนวนวิชาแต่ละ 30 คน โดยเป็นอาจารย์ทั้งที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง และไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยให้อาจารย์ทั้งสองวิทยาเขต ตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ซึ่งทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น 2 ครั้งดังนี้

ครั้งที่ 1 ให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน จำนวน 30 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ซึ่งมี 20 และ 25 ข้อตามลำดับ แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เท่ากับ 0.73 และ 0.59 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ค่อนข้างต่ำ จึงได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามทั้งสองตอนนี้เป็นรายข้อ โดยเฉพาะข้อที่มีค่าความแปรปรวน (Variance) ต่ำ ๆ และตัดทอนข้อที่ไม่เหมาะสมและซ้ำซ้อนออก จึงทำให้แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เหลือเพียง 17 และ 21 ข้อ ตามลำดับ แล้วนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วนี้ไปทดสอบหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง

ครั้งที่ 2 ให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 30 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นเป็น 0.84 ทั้งสองตอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 15 มีนาคม 2528 ถึงวันที่ 15 กรกฎาคม 2528 โดยทำการแจกแบบสอบถามไปยังอาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่สังกัดอยู่ใน 6 คณะวิชา ได้แก่ คณะพลศึกษา มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 222 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.40 จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด แสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	ผู้มีส่วนร่วม			ผู้ไม่มีส่วนร่วม			รวม
	ในการเลือกหนังสือ			ในการเลือกหนังสือ			
	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ	
พลศึกษา	4	4	100.00	10	10	100.00	14
มนุษยศาสตร์	31	31	100.00	18	18	100.00	49
วิทยาศาสตร์	35	31	88.57	18	14	77.78	45
ศึกษาศาสตร์	23	23	100.00	44	44	100.00	67
สังคมศาสตร์	21	21	100.00	10	10	100.00	31
บัณฑิตวิทยาลัย	3	3	100.00	5	5	100.00	8
รวม	117	113	96.58	105	101	96.19	214

จากแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 214 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 213 ฉบับ ซึ่งจะใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปในการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถามทั้ง 213 ฉบับ สามารถจำแนกออกตามตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา ได้จำนวนดังแสดงไว้ในตาราง 3 - 5

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	ผู้มีส่วนร่วม ในการเลือกหนังสือ		ผู้ไม่มีส่วนร่วม ในการเลือกหนังสือ		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
พลศึกษา	4	28.57	10	71.43	14
มนุษยศาสตร์	31	63.27	18	36.73	49
วิทยาศาสตร์	30	68.18	14	31.82	44
ศึกษาศาสตร์	23	34.33	44	65.67	67
สังคมศาสตร์	21	67.74	10	32.26	31
บัณฑิตวิทยาลัย	3	37.50	5	62.50	8
รวม	112	52.58	101	47.42	213

ตาราง 4 จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับ การศึกษา	คณะพระฯ		คณะมนุษยฯ		คณะวิทย์ฯ		คณะศึกษาศฯ		คณะสังคมฯ		บัณฑิตฯ		รวม
	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	
ปริญญาตรี	-	2	2	3	3	1	1	6	1	1	-	-	20
ปริญญาโท	3	8	25	14	26	10	14	26	18	7	1	1	153
ปริญญาเอก	1	-	4	1	1	3	8	12	2	2	2	4	40
รวม	4	10	31	18	30	14	23	44	21	10	3	5	213

ตาราง 5 จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์ การทำงาน	คณะพลฯ		คณะมนุษยฯ		คณะวิทย์ฯ		คณะศึกษฯ		คณะสังคมฯ		บัณฑิตฯ		รวม
	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	มี ส่วน	ไม่มี ส่วน	
1 - 10 ปี	-	6	3	7	10	3	4	6	6	3	-	2	50
11 - 20 ปี	2	1	11	3	8	7	9	13	8	5	1	1	69
20 ปีขึ้นไป	2	3	17	8	12	4	10	25	7	2	2	2	94
รวม	4	10	31	18	30	14	23	44	21	10	3	5	213

การจักรกระทำข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 โดยกำหนดค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 สำหรับการตอบข้อความที่เป็นนิยาม (Positive statement) แต่ละข้อเป็น "เห็นด้วยอย่างยิ่ง," "เห็นด้วย," "ไม่แน่ใจ," "ไม่เห็นด้วย" และ "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ตามลำดับ ส่วนข้อความที่เป็นนิเสธ (Negative statement) ค่าน้ำหนักหรือคะแนนจะเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา พร้อมแสดงตารางย่อยละ

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของอาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามบทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด คณะวิชา ที่สังกัด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ดังนี้

3.1 สมมติฐานข้อ 1 อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด จะเห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม ทดสอบโดยใช้ t-test

3.2 สมมติฐานข้อ 2 อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด จะเห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม ทดสอบโดยใช้ t-test

3.3 สมมติฐานข้อ 3 อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะที่สังกัด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน จะเห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดแตกต่างกัน ทำการทดสอบในแต่ละตัวแปรโดยใช้ ANOVA

3.4 สมมติฐานข้อ 4 อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะที่สังกัด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน จะเห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดแตกต่างกัน ทำการทดสอบในแต่ละตัวแปรโดยใช้ ANOVA และใช้วิธีของ นิวแมน คูลส์ (Newman-Keuls Method) เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ในกรณีทีพบ

4. ประมวลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยวิธีหาค่าร้อยละ

การวิเคราะห์หอยมด

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ใช้วิธีหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธี Alpha coefficient (α)

โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ n แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนจากการตอบข้อคำถามแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมจากแบบสอบถามทั้งฉบับ

(ประกอบ กรรณสูตร 2525 : 52 - 55)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองต่อการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด ใช้ t-test โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ \bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

n_1, n_2 แทน จำนวนข้อมูลของกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ตามลำดับ

โดยมีค่า $df = n_1 + n_2 - 2$

(ชูศรี วงศ์รัตน์ 2523 : 119)

2.2 เปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ในแต่ละคณะวิชา ระดับ การศึกษาและประสบการณ์การทำงาน เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเอง ในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด ใช้ ANOVA โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
	MS_B	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนภายในกลุ่ม

หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ นิวแมน คูลส์ (Newman-Keuls Method)
(ชูศรี วงศ์รักษา 2525 : 152, 162 - 167)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน ค่าความแปรปรวน
N	แทน จำนวนอาจารย์ในกลุ่ม
SS	แทน Sum of Squares
MS	แทน Mean Squares
t	แทน ค่าที่จะใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน ค่าที่จะใช้พิจารณาใน F-distribution
df	แทน ค่า degree of freedom

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรายงานนี้จะเสนอตามลำดับดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดจำแนกตามคุณลักษณะของอาจารย์
2. การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด จำแนกตามคุณลักษณะของอาจารย์ ได้แก่ บทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง คณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

3. ประมวลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดจำแนกตามคุณลักษณะของอาจารย์ตามบทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง คณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์จำนวน 213 คน เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด จำแนกตามคุณลักษณะของอาจารย์

คุณลักษณะของอาจารย์	N	(บทบาท ของห้องสมุด) \bar{X}	(บทบาทของอาจารย์ ในการเลือกหนังสือ) \bar{X}
บทบาทในการเลือกหนังสือ			
ผู้มีส่วนร่วม	112	67.81	75.17
ผู้ไม่มีส่วนร่วม	101	66.23	75.86
คณะวิชาที่สังกัด			
พลศึกษา	14	66.21	73.79
มนุษยศาสตร์	49	68.76	76.96

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์	N	(บทบาท ของห้องสมุด) \bar{X}	(บทบาทของอาจารย์ ในการเลือกหนังสือ) \bar{X}
วิทยาศาสตร์	44	66.70	74.25
ศึกษาศาสตร์	67	66.94	76.18
สังคมศาสตร์	31	66.00	74.87
บัณฑิตวิทยาลัย	8	65.25	73.13
ระดับการศึกษา			
ปริญญาตรี	20	66.10	76.00
ปริญญาโท	153	67.29	75.29
ปริญญาเอก	40	66.68	76.03
ประสบการณ์การทำงาน			
1 - 10 ปี	50	66.48	76.74
11 - 20 ปี	69	67.46	75.38
20 ปีขึ้นไป	94	67.07	74.93

จากตาราง 6 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นจำแนกตามคุณลักษณะต่าง ๆ ของอาจารย์ มีค่าใกล้เคียงกัน สำหรับคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดนั้น ในระหว่างคณะที่สังกัดคณะเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ มีค่าเป็น 66.00 และที่สูงสุดได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีค่าเป็น 68.76 ส่วนคุณลักษณะของตัวแปรที่ศึกษาอื่น ๆ มีค่าใกล้เคียงกันอยู่ระหว่าง 66.1 ถึง 67.81 และคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดนั้นในระหว่างคณะวิชาที่สังกัด คณะเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัยมีค่าเป็น 73.13 และสูงสุดได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ มีค่าเป็น 76.96 ถ้าพิจารณาตามคุณลักษณะของตัวแปรที่ศึกษาอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ บทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน จะมีค่าใกล้เคียงกันอยู่ระหว่าง 74.93 ถึง 76.74

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ตามตาราง 6 จะใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างต่อไป

2. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง จำแนกตามคุณลักษณะของอาจารย์ ซึ่งได้แก่ บทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง คณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ปรากฏผลดังตาราง 7 - 10

ตาราง 7 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด
และบทบาทของอาจารย์ในการเลือกหนังสือของอาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือก
หนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง

ความคิดเห็นของ อาจารย์เกี่ยวกับ	ผู้มีส่วนร่วม			ผู้ไม่มีส่วนร่วม			t
	N	\bar{X}	S^2	N	\bar{X}	S^2	
บทบาทของห้องสมุด	112	67.81	26.26	101	66.23	26.82	2.23*
บทบาทของตนเองในการ เลือกหนังสือให้แก่สำนัก หอสมุดกลาง	112	75.17	42.03	101	75.86	30.60	-.83

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า

1. อาจารย์ที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง
เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยที่ อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางเห็นความสำคัญของ
บทบาทของห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม
2. อาจารย์ที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง
เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง แตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ อาจารย์ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของ
การมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ที่สังกัดอยู่ในคณะวิชาที่ต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง

ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
บทบาทของห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	5	218.37	43.67	1.64
	ภายในกลุ่ม	207	5511.84	26.63	
บทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง	ระหว่างกลุ่ม	5	302.52	60.50	1.68
	ภายในกลุ่ม	207	7448.73	35.98	

จากตาราง 8 ค่า F ที่คำนวณได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า อาจารย์ที่สังกัดอยู่ในคณะวิชาที่ต่างกัน เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคืออาจารย์ในแต่ละคณะวิชาที่มีความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน
เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง

ความคิดเห็นของ อาจารย์เกี่ยวกับ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
บทบาทของห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	32.29	16.15	0.59
	ภายในกลุ่ม	210	5697.92	27.13	
บทบาทของตนเองใน การเลือกหนังสือให้แก่ สำนักหอสมุดกลาง	ระหว่างกลุ่ม	2	22.52	11.26	0.31
	ภายในกลุ่ม	210	7728.73	36.80	

จากตาราง 9 แสดงว่าอาจารย์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน เห็นความสำคัญ
ของบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .59$ และ $.31$ ตามลำดับ) นั่นคือ
อาจารย์ในแต่ละระดับการศึกษา มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบค่าคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน
ต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่
สำนักหอสมุดกลาง

ความคิดเห็นของ อาจารย์เกี่ยวกับ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
บทบาทของห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	28.09	14.05	0.52
	ภายในกลุ่ม	210	5702.12	27.15	
บทบาทของตนเองใน การเลือกหนังสือให้แก่ สำนักหอสมุดกลาง	ระหว่างกลุ่ม	2	108.95	54.48	1.50
	ภายในกลุ่ม	210	7642.30	36.39	

ค่า F ในตาราง 10 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์
ในการทำงานต่างกัน เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการ
เลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ อาจารย์
ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ประมวลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง โดยประมวลจากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 4 ของอาจารย์จำนวน 213 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ จากคณะพลศึกษาจำนวน 14 คน คณะมนุษยศาสตร์จำนวน 49 คน คณะวิทยาศาสตร์จำนวน 44 คน คณะศึกษาศาสตร์จำนวน 67 คน คณะสังคมศาสตร์จำนวน 31 คน และบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 8 คน แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์บางท่านมิได้ตอบข้อความเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางบางข้อ และบางท่านมิได้เสนอแนะสิ่งใด ดังผลจากการประมวลข้อคิดเห็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ ซึ่งจะเสนอในตาราง 11 - 24 บางรายการ อาจมีจำนวนอาจารย์ (N) ไม่ครบ 213 คน

3.1 จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลาง ดำเนินการจัดซื้อปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ

คณะวิชา	เคยเสนอ		ไม่เคยเสนอ		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
พลศึกษา	10	71.43	4	28.57	14
มนุษยศาสตร์	40	83.33	8	16.67	48
วิทยาศาสตร์	41	93.18	3	6.82	44
ศึกษาศาสตร์	50	74.63	17	25.37	67
สังคมศาสตร์	28	90.32	3	9.68	31
บัณฑิตวิทยาลัย	4	50.00	4	50.00	8
รวม	173	81.60	39	18.40	212

จากตาราง 11 มีผู้เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 81.60 และมีผู้ที่ไม่เคยเสนอจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 18.40 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 212 คน

3.2 สาขาต่างๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม 39 คน ไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ ซึ่งการระบุถึงสาขาคงกล่าว เปิดโอกาสให้อาจารย์ตอบได้มากกว่าหนึ่งสาขา ซึ่งปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 สาเหตุของผู้ไม่เคยเสนอรายชื่อนักหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. ไม่ทราบว่าสำนักหอสมุดต้องการให้ท่านมีส่วนร่วม	8	20.51	7
2. ไม่ค่อยได้เข้าไปใช้สำนักหอสมุดกลาง	9	23.08	6
3. ไม่ค่อยมีเวลาว่าง	10	25.64	5
4. คิดว่าควร เป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์	5	12.82	8
5. ไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือจาก สำนักหอสมุดกลาง	17	43.59	2
6. ไม่เคยได้รับแบบฟอร์มในการ เสนอรายชื่อนัก หนังสือจากสำนักหอสมุดกลาง	20	51.28	1
7. คิดว่าตนเองไม่มีความรู้ เหมาะสมที่จะทำการ เสนอ	4	10.26	9
8. มีอาจารย์ท่านอื่น ๆ ในภาควิชาของท่าน เลือกให้แล้ว	13	33.33	4
9. มีหนังสือและเอกสารส่วนตัวอยู่แล้ว	16	41.03	3
10. ใช้บริการจากห้องสมุดอื่น ๆ	8	20.51	7
<u>สาเหตุอื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอเพิ่มเติม</u>			
11. เสนอแล้วไม่ซื้อให้ มักถูกตัดไม่ได้ตามต้องการ	2	5.13	10
12. ไม่ทราบว่าหนังสือใหม่มีมากน้อยเพียงใด	1	2.56	11
13. เพิ่งมาอยู่ มศว ประสานมิตร	1	2.56	11

ตาราง 12 (ต่อ)

สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
14. การค้นหาวัสดุห้องสมุดเป็นไปด้วยความยากลำบาก	1	2.56	11
15. ปรึกษาร่วมกันในภาควิชาอยู่แล้ว	1	2.56	11
16. แลกเปลี่ยนกับอาจารย์ในภาควิชาเดียวกัน	1	2.56	11

จากตาราง 12 แสดงว่า อาจารย์ที่ไม่เสนอรายชื่อหนังสือมีสาเหตุมาจากไม่เคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือจากสำนักหอสมุดกลางมากที่สุด จำนวน 20 คน (จาก 39 คน) หรือร้อยละ 51.28 และสาเหตุรองลงมา คือ ไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือจากสำนักหอสมุดกลาง มีจำนวน 17 คน หรือร้อยละ 43.59

3.3 จำนวนของผู้ที่เคยและไม่เคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือหรือขอให้อาจารย์มาช่วยคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านนำมาเสนอขาย ที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งมาให้ปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยได้รับแบบฟอร์มต่าง ๆ ในการเสนอรายชื่อหนังสือ

คณะวิชา	เคยได้รับ		ไม่เคยได้รับ		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
พลศึกษา	7	50.00	7	50.00	14
มนุษยศาสตร์	37	80.43	9	19.57	46
วิทยาศาสตร์	37	84.10	7	15.90	44
ศึกษาศาสตร์	40	61.54	25	38.46	65
สังคมศาสตร์	23	76.67	7	23.33	30
บัณฑิตวิทยาลัย	2	25.00	6	75.00	8
รวม	146	70.53	61	29.47	207

จากตาราง 13 มีผู้ตอบแบบสอบถาม 207 คน จาก 213 คน โดยมีผู้เคยได้รับแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งไปให้จำนวน 146 คน หรือร้อยละ 70.53 และผู้ไม่เคยได้รับจำนวน 61 คน หรือร้อยละ 29.47

3.4 ความเหมาะสมของแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งไปให้ ปรากฏดังตาราง 14

ตาราง 14 ความเหมาะสมของแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือที่สำนักหอสมุดกลาง
จัดส่งไปให้

ความเหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. เหมาะสมทีเดียว	75	57.25	1
2. มีรายละเอียดมากเกินไป	4	3.05	3
3. ควรมีคำอธิบายแนบมาด้วย	52	39.70	2
รวม	131	100.00	

จากตาราง 14 มีผู้เคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลาง
ดำเนินการจัดซื้อ จำนวน 146 คน และไม่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 15 คน อาจารย์ที่ตอบ
มีความเห็นว่าแบบฟอร์มที่ส่งมาให้เหมาะสมที่สุดมากที่สุด จำนวน 75 คน หรือร้อยละ 57.25
และเห็นว่าควรมีคำอธิบายแนบมาด้วย มีจำนวน 52 คน หรือร้อยละ 39.70 จากผู้ตอบ
แบบสอบถามทั้งหมด 131 คน

3.5 การปฏิบัติหลังจากได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือ ปรากฏ
ดังตาราง 15

ตาราง 15 การปฏิบัติหลังจากได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือที่สำนักหอสมุดกลาง
จัดส่งไปให้

การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. อ่าน	99	67.81	3
2. สํารวจหนังสือในรายวิชาของท่านเพื่อเสนอให้ สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อ	100	68.49	2
3. เสนอชื่อหนังสือที่ต้องการแก่สำนักหอสมุดกลาง	108	73.97	1
4. ไม่เคยเสนอให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อ เพราะไม่พบหนังสือที่ต้องการ	5	3.42	6
5. ไม่มีเวลาพอที่จะศึกษาสำรวจเพื่อทำการเสนอ รายชื่อหนังสือ	7	4.79	4
6. ไม่ทราบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร	6	4.11	5
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
7. ร่วมกันเสนอในนามของภาควิชา	2	1.37	7

จากตาราง 15 อาจารย์ที่เคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือจำนวน
146 คน ทำการเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อมากที่สุดมีจำนวน
108 คน หรือร้อยละ 73.97 รองลงไปที่ทำการสำรวจหนังสือในรายวิชาที่ทำการสอน
และอ่านรายละเอียดที่สำนักหอสมุดกลางส่งมาให้มีจำนวน 100 และ 99 คน หรือร้อยละ
68.49 และ 67.81 ตามลำดับ

3.6 จำนวนครั้งที่อาจารย์ต้องการให้ส่งแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อนักศึกษาไปให้ ปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 จำนวนครั้งที่อาจารย์ต้องการให้สำนักหอสมุดกลางส่งแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อนักศึกษาไปให้

จำนวนครั้ง	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. เดือนละ 1 ครั้ง	39	20.860	2
2. ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	108	57.750	1
3. ปีละ 1 ครั้ง	36	19.250	3
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
4. หลาย ๆ ปี 1 ครั้ง	1	0.535	4
5. ควรส่งตอนต้นปีงบประมาณ	1	0.535	4
6. แล้วยังจะพบหนังสือที่ต้องการเมื่อไร	1	0.535	4
7. หักแบบฟอร์มไว้ให้อาจารย์	1	0.535	4
รวม	187	100.000	

จากตาราง 16 มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 187 คน จาก 213 คน โดยอาจารย์มีความต้องการให้ส่งแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อนักศึกษาไปให้ภาคเรียนละ 1 ครั้ง มากที่สุด มีจำนวน 108 คน หรือร้อยละ 57.75 รองลงไปที่ต้องการให้ส่งเดือนละ 1 ครั้ง และปีละ 1 ครั้ง มีจำนวน 39 และ 36 คน หรือร้อยละ 20.86 และ 19.25 ตามลำดับ

3.7 วิธีการส่งแบบฟอร์มเสนอรายชื่อหนังสือ ไปให้อาจารย์ ปรากฏดัง

ตาราง 17

ตาราง 17 วิธีการที่อาจารย์ต้องการให้สำนักหอสมุดกลางส่งแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือไปให้

วิธีการส่ง	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. ส่งถึงตัวท่าน	117	55.45	1
2. ส่งผ่านหัวหน้าภาควิชา	85	40.28	2
3. ให้ท่านมารับจากสำนักหอสมุดกลางเมื่อต้องการ	8	3.80	3
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
4. ไม่ต้องการให้ส่ง	1	0.47	4
รวม	211	100.00	

จากตาราง 17 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 211 คน ต้องการให้ส่งแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือถึงตัวมากที่สุดมีจำนวน 117 คนหรือร้อยละ 55.45 รองลงไปคือ ต้องการให้ส่งผ่านหัวหน้าภาควิชา มีจำนวน 85 คน หรือร้อยละ 40.28

3.8 จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยได้รับรายการหนังสือ (Book catalog) จากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งไปให้ ปรากฏดังตาราง 18

ตาราง 18 จำนวนผู้ที่เคยและไม่เคยได้รับรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้

คณะวิชา	เคยได้รับ		ไม่เคยได้รับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พลศึกษา	6	42.86	8	57.14
มนุษยศาสตร์	31	67.39	15	32.61
วิทยาศาสตร์	29	69.05	13	30.95
ศึกษาศาสตร์	21	32.81	43	67.19
สังคมศาสตร์	21	67.74	10	32.26
บัณฑิตวิทยาลัย	1	12.50	7	87.50
รวม	109	53.17	96	46.83

จากตาราง 18 การที่สำนักหอสมุดกลางส่งรายการหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ไปให้อาจารย์นั้น อาจารย์ที่เคยได้รับมีจำนวน 109 คน หรือร้อยละ 53.17 ไม่เคยได้รับจำนวน 96 คนหรือร้อยละ 46.83

3.9 การปฏิบัติของอาจารย์หลังจากได้รับรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้ ซึ่งเปิดโอกาสให้ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ปรากฏดังตาราง 19

ตาราง 19 การปฏิบัติของอาจารย์หลังจากได้รับรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้

การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. อ่าน	80	73.39	1
2. ไม่มีเวลาอ่าน	2	1.83	4
3. เสนอรายชื่อเมื่อพบหนังสือที่ต้องการ	76	69.72	2
4. ไม่เคยเสนอ เพราะอ่านแล้วไม่พบหนังสือที่ต้องการ	5	4.59	3
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
5. ส่งเวียนให้อาจารย์และคิดไว้ให้ลิสต์ (บัณฑิตศึกษา) ทราบ	1	0.92	5
6. ประชุมกันในภาค แล้วให้หัวหน้าภาคดำเนินการ	2	1.83	4

จากตาราง 19 จากอาจารย์ที่เคยได้รับรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้จำนวน 109 คน เมื่อได้รับแล้วการปฏิบัติของอาจารย์ที่มากที่สุดคือ อ่าน มีจำนวน 80 คน หรือร้อยละ 73.39 รองลงมาคือ ทำการเสนอรายชื่อหนังสือเมื่อพบหนังสือที่ต้องการ มีจำนวน 76 คน หรือร้อยละ 69.72

3.10 การพิจารณาถึงความเหมาะสมของรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้ ซึ่งอาจารย์สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ปรากฏดังตาราง 20

ตาราง 20 ความเหมาะสมของรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งไปให้

ความเหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. ทันสมัย	35	32.11	2
2. เก่าล้าสมัย	1	0.92	5
3. มีน้อยเกินไป	61	55.96	1
4. มีจำนวนพอเพียง	20	18.35	3
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
5. ไม่มีหนังสือที่ตรงกับความต้องการ	3	2.75	4
6. มีหนังสือภาษาต่างประเทศน้อยไป	1	0.92	5
7. นาน ๆ จะได้รับสักครั้ง	1	0.92	5
8. เพียงรายการหนังสือหาประโยชน์ไม่ได้	1	0.92	5

จากตาราง 20 อาจารย์จำนวน 109 คน ที่เคยได้รับรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางจัดส่งไปให้ มีความเห็นว่า รายการหนังสือมีน้อยเกินไปมากที่สุด มีจำนวน 61 คน หรือร้อยละ 55.96 รองลงมาคือเห็นว่ารายการหนังสือทันสมัย และมีจำนวนพอเพียง มีจำนวน 35 คน และ 20 คน หรือร้อยละ 32.11 และ 18.35 ตามลำดับ

3.11 แหล่งที่ไร้พิจารณาเพื่อตัดสินใจคัดเลือกหนังสือ ซึ่งอาจารย์สามารถเลือกมาได้จากหลาย ๆ แหล่ง ปรากฏดังตาราง 21

ตาราง 21 แหล่งที่ใช้พิจารณาเพื่อตัดสินใจคัดเลือกหนังสือเพื่อเสนอให้สำนักหอสมุดกลาง
จัดซื้อ

แหล่งที่ใช้พิจารณา	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. บทวิจารณ์ในวารสารและหนังสือพิมพ์	85	39.91	4
2. รายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้	93	43.66	2
3. บรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือ	83	38.97	5
4. ใบโฆษณาหนังสือ	53	24.88	7
5. ตัวเล่มจริงจากร้านหนังสือ	136	63.85	1
6. รายชื่อหนังสือใหม่จากห้องสมุดอื่น ๆ	49	23.00	8
7. จากนิทรรศการหนังสือ	88	41.31	3
8. ฟังจากรายการวิทยุ	8	3.76	9
9. รายการหนังสือที่ห้างร้านส่งไปให้	73	34.27	6
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
10. ผู้ที่เชื่อถือได้แนะนำ	2	0.94	10
11. จากผลการสัมมนา	1	0.47	11
12. จากอาจารย์ท่านอื่นที่เฝ้าอยู่	2	0.94	10

จากตาราง 21 จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 213 คน ใช้การพิจารณาหนังสือ
จากตัวเล่มจริงจากร้านจำหน่ายหนังสือมากที่สุดมีจำนวน 136 คน หรือร้อยละ 63.85
รองลงไปคือการพิจารณาจากรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดส่งไปให้มีจำนวน 93 คน หรือ

ร้อยละ 43.66 จากนิทรรศการหนังสือมีจำนวน 88 คน หรือร้อยละ 41.31 และจาก
บทวิจารณ์ในวารสารและหนังสือพิมพ์มีจำนวน 85 คน หรือร้อยละ 39.91

3.12 วิธีเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อที่อาจารย์ต้องการ
ปรากฏดังตาราง 22

ตาราง 22 วิธีเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อตามความต้องการของอาจารย์

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. ส่งรายการหนังสือไปให้ท่านทำการคัดเลือก	148	69.48	1
2. คัดเลือกจากตัวเล่มหนังสือที่ร้านส่งมาให้	92	43.19	4
3. มีรถพาไปคัดเลือกที่ร้านจำหน่าย	70	32.86	7
4. ท่านสามารถซื้อมาได้อก่อน แล้วเบิกจ่ายภายหลัง	121	56.81	3
5. สำนักหอสมุดจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือที่ทางร้าน นำมาเสนอ ส่งให้อาจารย์พิจารณา	90	42.25	5
6. สำนักหอสมุดรวบรวมรายการหนังสือไว้ให้ อาจารย์มาเลือกคนใดเมื่อมีเวลาว่าง	86	40.38	6
7. ลงรายละเอียดในแบบฟอร์มการเสนอชื่อ หนังสือส่งให้สำนักหอสมุดกลาง	137	64.32	2
8. แจ้งรายละเอียดหนังสือที่ต้องการทางโทรศัพท์	64	30.05	8
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
9. ติดต่อกับบรรณารักษ์โดยตรง	1	0.47	10

ตาราง 22 (ต่อ)

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
10. ส่งบทวิจารณ์หนังสือให้อาจารย์อ่านก่อน	2	0.94	9
11. ตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกในแต่ละ ภาควิชา หรือคณะวิชา	1	0.47	10
12. จัดนิทรรศการหนังสือใหม่ โดยขอความร่วมมือ จากห้างร้าน	1	0.47	10

จากตาราง 22 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 213 คน วิธีการเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อมากที่สุดคือให้สำนักหอสมุดจัดส่งรายการหนังสือไปให้ทำการคัดเลือกมีจำนวน 148 คน หรือร้อยละ 69.48 รองลงไปคือการลงรายละเอียดในแบบฟอร์มแล้วส่งให้สำนักหอสมุดกลางมีจำนวน 137 คน หรือร้อยละ 64.32 และการซื้อหนังสือมาไว้ก่อนแล้วเบิกจ่ายภายหลังมีจำนวน 121 คน หรือร้อยละ 56.81

3.13 การเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อนั้น
ปรากฏดังตาราง 23

ตาราง 23 การเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ ตามความต้องการของอาจารย์

วิธีการเสนอ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับที่
1. เสนอเป็นรายบุคคล	34	16.51	3
2. เสนอในนามของภาควิชา	56	27.18	2
3. เสนอเป็นรายบุคคลหรือในนามของภาควิชา ก็ได้	116	56.31	1
รวม	206	100.00	

จากตาราง 23 การเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อนั้น วิธีที่อาจารย์ต้องการมากที่สุดคือ การเสนอเป็นรายบุคคลหรือในนามของภาควิชาก็ได้ มีจำนวน 116 คน หรือร้อยละ 56.31 รองลงไปคือการเสนอในนามของภาควิชาและเสนอเป็นรายบุคคลมีจำนวน 56 และ 34 คน หรือร้อยละ 27.18 และ 16.51 ตามลำดับ

3.14 ปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ ปรากฏดังตาราง 24

ตาราง 24 ปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือให้สำนักหอสมุดกลาง
ดำเนินการจัดซื้อ

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
1. ขาดคู่มือในการเลือก	82	38.50	2
2. ไม่มีโอกาสได้เห็นตัวเล่มหนังสือ	119	55.87	1
3. ไม่มีเวลาในการคัดเลือก	34	15.96	5
4. ไม่ได้รับการติดต่อหรือแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือจากสำนักหอสมุดกลาง	62	29.11	3
5. มีเวลาว่างไม่ตรงกับเวลาที่สำนักหอสมุดกลางจัดรถพาไปเลือกหนังสือที่ร้าน	54	25.35	4
6. ไม่ทราบว่าจะเสนอรายชื่อหนังสืออย่างไร	34	15.96	5
<u>อื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอเพิ่มเติม</u>			
7. เสนอชื่อได้จำนวนน้อยไม่พอกับจำนวนนิสิต	1	0.47	8
8. ไม่เคยได้รับการติดต่อให้ไปเลือกหนังสือกับรถที่สำนักหอสมุดกลางจัดบริการ	3	1.41	6
9. สำนักหอสมุดกลางไม่มีงบประมาณที่จะซื้อหนังสือบางเล่มที่เสนอไปให้ได้	2	0.94	7
10. ขาดการประสานงานระหว่างห้องสมุดกับภาควิชา	3	1.41	6
11. หนังสือภาษาอังกฤษใช้เวลาานมากไม่ทันการเรียนการสอน	1	0.47	8

ตาราง 24 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
12. เสนอไปแล้วมักซื้อให้ไม่ตรงตามที่สั่ง	1	0.47	8
13. เสนอแล้วสำนักหอสมุดกลางไม่ซื้อให้	2	0.94	7
14. เมื่อมีการเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ รายการหนังสือที่สั่งก็หายไปต้องสั่งไปให้ใหม่	1	0.47	8

จากตาราง 24 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 213 คน ปัญหาและอุปสรรคที่อาจารย์ประสบมากที่สุดคือ ไม่มีโอกาสได้เห็นตัวเล่มหนังสือ มีจำนวน 119 คน หรือร้อยละ 55.87 รองลงไปคือ ขาดคู่มือในการเลือกมี จำนวน 82 คน หรือร้อยละ 38.50 และไม่ได้รับการติดต่อหรือแบบฟอร์มในการ เสนอรายชื่อหนังสือจากสำนักหอสมุดกลาง มีจำนวน 62 คน หรือร้อยละ 29.11

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ต่อการมีส่วนร่วมในการ เลือกลงหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ ที่รวบรวมมาจากแบบสอบถามทั้งหมดมีดังต่อไปนี้

1. การติดต่อประสานงานระหว่างสำนักหอสมุดกลาง และอาจารย์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความร่วมมือในการ เสนอรายชื่อหนังสือที่จะดำเนินการจัดซื้อ มีข้อเสนอแนะว่า

1.1 เมื่อสำนักหอสมุดกลางส่งรายการหนังสือ (Book catalog) หรือแบบฟอร์มในการเสนอซื้อหนังสือเพื่อดำเนินการจัดซื้อไปยังอาจารย์นั้น อาจารย์ไม่ค่อยได้รับทราบ เพราะไม่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา สำนักหอสมุดกลางควรหาทางให้ถึงมืออาจารย์ทุกท่าน จะทำให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมเลือกหนังสือให้สำนักหอสมุดมีมากขึ้น

1.2 สำนักหอสมุดกลางควรส่งแบบฟอร์มการเสนอซื้อหนังสือเพื่อเสนอซื้อถึงตัวอาจารย์พร้อมกับแนบรายการหนังสือไปด้วย และเน้นความจำเป็นของความร่วมมือให้หนักแน่นมากขึ้น

1.3 ถ้าสำนักหอสมุดกลาง ส่งบทวิจารณ์หนังสือไปที่ภาควิชาต่าง ๆ ได้อ่านบ้าง น่าจะทำให้ความร่วมมือในการเสนอรายชื่อหนังสือเพื่อดำเนินการจัดซื้อมีมากขึ้น

1.4 ควรมีความช่วยเหลือใจอาจารย์ในการกระตุ้นให้ผลิตไปรษณียบัตร และเตือนให้อาจารย์เสนอซื้อหนังสือในสาขาวิชาที่สอนอยู่ให้แก่สำนักหอสมุดกลางเพื่อดำเนินการจัดซื้อ คิดไว้ในห้องลงเวลาทำงานซึ่งเห็นได้ง่าย

2. รายการหนังสือ (Book catalog)

2.1 อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาไปดูหนังสือตามร้าน ถ้าสำนักหอสมุดกลางรวบรวมรายชื่อหนังสือจากห้างร้านต่าง ๆ ส่งมาให้อาจารย์ดู ความร่วมมือในการเลือกหนังสือเพื่อให้สำนักหอสมุดดำเนินการจัดซื้อจะมีมากขึ้น

2.2 รายการหนังสือของสาขาวิชาใด ควรแจกให้อาจารย์ที่สอนในวิชานั้น ๆ ให้ได้รับทราบทั่วถึงทุก ๆ ท่าน

2.3 เมื่อสำนักหอสมุดส่งรายการหนังสือไปให้อาจารย์ โดยเฉพาะหนังสือภาษาต่างประเทศ ควรระบุด้วยว่ามิงงบประมาณที่จะซื้อให้ได้หรือไม่

2.4 รายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้พิจารณาคัดเลือก ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ไม่ค่อยมีประโยชน์ เพราะราคาแพง และบางทีเนื้อหาก็ไม่ตรงกับความต้องการ การเลือกจากการดูรายชื่อจึงทำได้ยาก

2.5 สำนักหอสมุดกลางควรรวบรวมรายการหนังสือส่งไปให้แต่ละภาควิชา บ่อย ๆ และอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ความร่วมมือในการเลือกหนังสือเป็นไปได้ และมี จำนวนมากขึ้น

3. การพิจารณาคัดเลือกหนังสือเพื่อให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ

3.1 การพิจารณาคัดเลือกหนังสือเพื่อให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ นั้น ถ้าดูจากรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดส่งไปให้ บอกไม่ได้ว่าต้องการหรือไม่ ถ้าเป็นไปได้ น่าจะมีตัวเลขหนังสือให้ดูก่อน

4. วิธีการเสนอรายชื่อหนังสือเพื่อให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ

4.1 ควรกำหนดเวลาในการเสนอเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ภาคเรียนละครั้ง หรือปีละครั้ง เพื่อภาควิชาจะได้วางแผนในการสั่งซื้อว่าควรจะทำในช่วงเวลาใด

4.2 ควรแจ้งยอดเงินของแต่ละภาควิชาให้ทราบด้วยว่ามีจำนวนเท่าไร ทางภาควิชาจะได้ประชุมพิจารณาเป็นทางการ เพราะการจะตัดสินใจเสนอชื่อหนังสือเล่มใด จำนวนมากน้อยเท่าใดย่อมขึ้นกับงบประมาณที่มีอยู่

4.3 เพื่อให้อาจารย์ในแต่ละภาควิชาสามารถเสนอรายชื่อที่ต้องการให้สำนักหอสมุดกลางสั่งซื้อได้ตลอดเวลาเมื่อพบหนังสือที่ต้องการ สำนักหอสมุดควรมีแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือทิ้งไว้ให้อาจารย์ในแต่ละภาควิชาอยู่ตลอดเวลา

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด ในแต่ละคุณลักษณะของอาจารย์ ซึ่งจำแนกเป็น
 - 2.1 บทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด (การมีและไม่มีส่วนร่วม)
 - 2.2 คณะวิชาที่สังกัด
 - 2.3 ระดับการศึกษา
 - 2.4 ประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดเห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม
2. อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดเห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม
3. อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานเห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดแตกต่างกัน

4. อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือ ให้แก่ห้องสมุดแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาจารย์ภาควิชาต่าง ๆ ของคณะที่เปิดทำการสอน รายวิชาต่าง ๆ ในระดับปริญญา ทั้งที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ สำนักหอสมุดกลาง ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่ม จำนวนร้อยละ 70 จากอาจารย์ทั้งหมด 319 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 222 คน โดยเป็นอาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วม ในการเลือกหนังสือจำนวน 117 และ 105 คน ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
 - ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่อาจารย์มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง เป็นคำถามแบบเลือกตอบ และปลายเปิด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 โดยหาค่าคะแนนรวมในแต่ละตอน เป็นรายบุคคล และหาค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละตอน ตามคุณลักษณะของอาจารย์ในแต่ละคุณลักษณะที่ทำการศึกษา
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง โดยใช้ t-test และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ต่อบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง เมื่อแยกตามคุณลักษณะของอาจารย์ซึ่งได้แก่ บทบาทในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง คณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแล้ว ปรากฏผลดังต่อไปนี้
 - 1.1 อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 - 1.2 อาจารย์ที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.3 อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.4 อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ความนึกเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง

2.1 การเสนอรายชื่อหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้ออาจารย์จำนวนร้อยละ 18 ไม่เคยทำการเสนอรายชื่อหนังสือเลยนั้น สาเหตุอันดับแรก เพราะไม่เคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือและไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือจากสำนักหอสมุดกลาง และสาเหตุรองลงไปคือ มีหนังสือส่วนตัวอยู่แล้ว และมีอาจารย์ท่านอื่น ๆ ในภาควิชาเลือกให้แล้ว

2.2 การที่สำนักหอสมุดกลางส่งแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือหรือติดต่อขอให้อาจารย์มาเลือกหนังสือ อาจารย์ที่ไม่เคยได้รับมีประมาณร้อยละ 29 และได้รับประมาณร้อยละ 71 อาจารย์ที่เคยได้รับส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57) เห็นว่าแบบฟอร์มที่ส่งมาให้เหมาะสมดีแล้ว และเมื่อได้รับแล้วก็จะเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อ (ประมาณร้อยละ 73) อาจารย์มีความต้องการให้สำนักหอสมุดกลางส่งแบบฟอร์มไปที่ภาคเรียนละ 1 ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 58) และต้องการให้ส่งถึงตัวอาจารย์เองมากที่สุด (ร้อยละ 55) รองลงไปคือส่งผ่านหัวหน้าภาค (ร้อยละ 40)

2.3 สำนักหอสมุดกลางได้จัดส่งรายการหนังสือ (Book catalog) ไปให้อาจารย์ มีอาจารย์เคยได้รับประมาณร้อยละ 53 และไม่เคยได้รับประมาณร้อยละ 47 เมื่ออาจารย์ได้รับแล้วทำการศึกษาและเสนอรายชื่อที่ต้องการ (ประมาณร้อยละ 73)

จำนวนรายการหนังสือที่ห้องสมุดจัดส่งไปให้ อาจารย์มีความเห็นว่ามีน้อยเกินไป
(ร้อยละ 56)

2.4 การพิจารณาคัดเลือกหนังสือ อาจารย์ส่วนใหญ่พิจารณาจากตัวเล่มจริง
ที่ร้านจำหน่ายหนังสือ (ร้อยละ 64) รองลงไปคือรายการหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้
(ร้อยละ 44) และนิทรรศการหนังสือ (ร้อยละ 41)

2.5 วิธีเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อที่อาจารย์
ต้องการมากที่สุดคือ ให้สำนักหอสมุดกลางส่งรายการหนังสือไปให้พิจารณาคัดเลือก (ร้อยละ
69) รองลงมาคือ เมื่ออาจารย์พบหนังสือที่ต้องการจากแหล่งต่าง ๆ แล้วลงรายละเอียด
ในแบบฟอร์มการสั่งซื้อ แล้วส่งให้สำนักหอสมุดกลาง (ร้อยละ 64) และอาจารย์สามารถ
ซื้อหนังสือมาได้ก่อน โดยเบิกจ่ายภายหลัง (ร้อยละ 57) ส่วนการเสนอรายชื่อหนังสือที่
ต้องการไปยังสำนักหอสมุดกลาง อาจารย์มีความเห็นว่าจะเสนอเป็นรายบุคคลหรือในนาม
ของภาควิชาก็ได้ (ร้อยละ 56) รองลงไปคือ เสนอในนามของภาควิชา (ร้อยละ 27)
และต้องการน้อยที่สุดคือการเสนอเป็นรายบุคคล (ร้อยละ 17)

2.6 ปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือเพื่อเสนอให้สำนัก
หอสมุดกลางจัดซื้อนั้น อาจารย์มีความเห็นว่าที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีโอกาสได้เห็น
ตัวเล่มหนังสือ (ร้อยละ 56) รองลงมาคือ ขาดคู่มือในการเลือก (ร้อยละ 39) ไม่ได้รับ
การติดต่อหรือไม่ได้รับแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือจากสำนักหอสมุดกลาง (ร้อยละ 29)
และมีเวลาร่างไม่ตรงกับเวลาที่สำนักหอสมุดกลางจัดรถพาไปเลือกหนังสือที่ร้านจำหน่าย
(ร้อยละ 25)

อภิปรายผล

ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า อาจารย์ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ดำเนินการจัดซื้อนั้น จะเห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอน และบทบาทของตนเองในการช่วยคัดเลือกหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ เพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณค่าตรงกับความต้องการมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือ แต่ผลของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วนเท่านั้น กล่าวคือ อาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าอาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดยอมรับถึงถึงความสำคัญและบทบาทของห้องสมุดที่มีต่อมหาวิทยาลัยและการเรียนการสอนเป็นอย่างดี โดยมุ่งใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของนิสิต นักศึกษา

จึงสรุปได้ว่า ถ้าอาจารย์มีความเข้าใจในบทบาทและเห็นความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อมหาวิทยาลัยและการเรียนการสอนแล้ว ย่อมจะหาโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะหนังสือที่เห็นว่าเหมาะสมให้แก่ห้องสมุด เพื่อดำเนินการจัดซื้อ โดยห้องสมุดเพียงแต่ให้การสนับสนุนในด้านคู่มือการคัดเลือกหนังสือ และอำนวยความสะดวกในกระบวนการจัดเสนอรายชื่อหนังสือที่ต้องการให้แก่อาจารย์เท่านั้น

ส่วนผลของการวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ก็คือ อาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือ เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางไม่แตกต่างกัน และอาจารย์ที่มีความแตกต่างกันในด้านคณะวิชาที่สังกัดระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะอาจารย์ที่ไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางนั้น เห็นความสำคัญ

ของบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง มากอยู่ แต่ในการปฏิบัติจริง อาจารย์มิได้ เสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลาง ดำเนินการจัดซื้อ ดังผลการวิจัยของ สมาน ลอยฟ้า (สมาน ลอยฟ้า 2519 : 103) พบว่า หัวหน้าสายวิชา ครูอาจารย์เห็นความสำคัญและยินดีให้ความร่วมมือในการจัดหา วัสดุห้องสมุด แต่ในการดำเนินการจัดหาที่ปฏิบัติจริง ปรากฏว่า หัวหน้าสาย ครูอาจารย์ ยังมีส่วนร่วมในการจัดหาไม่สม่ำเสมอ และนอกจากนั้นยังอาจเนื่องมาจากสาเหตุอื่น ๆ อีก ดังที่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้เสนอไว้ ซึ่งได้แก่

1. การประชาสัมพันธ์และการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักหอสมุดกลาง กับอาจารย์ มีอาจารย์จำนวนถึงร้อยละ 29 ไม่ได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ จากสำนักหอสมุดกลาง (จากตาราง 13) เช่น ไม่ทราบว่าสำนักหอสมุดกลางต้องการให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือเพื่อกำหนดการจัดซื้อ ไม่เคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้ ไม่เคยได้รับรายการหนังสือ (Book catalog) ที่สำนักหอสมุดกลางส่งไปให้ ไม่ทราบว่ามีการไปพิจารณาคัดเลือกหนังสือที่ร้านจำหน่าย และบางครั้งมีอาจารย์บางท่านได้พิจารณาคัดเลือกหนังสือ แล้วจัดทำรายชื่อเสนอไปยังสำนักหอสมุดกลางให้ดำเนินการจัดซื้อ แต่รายชื่อหนังสือที่เสนอก็เงียบหายไป โดยอาจารย์มิได้รับแจ้งจากสำนักหอสมุดกลางเลยว่าได้จัดซื้อให้หรือไม่ และถ้าไม่สามารถซื้อให้ได้เป็นเพราะสาเหตุใด ซึ่งอาจทำให้อาจารย์มีความรู้สึกว่ามีประโยชน์ที่จะเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้ออีกต่อไป สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ความร่วมมือของอาจารย์ในการคัดเลือกหนังสือเพื่อให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อลดน้อยลงไป ดังผลการวิจัยของ พันทิพา เมฆบุรณ (พันทิพา เมฆบุรณ 2515 : 107 - 118) ซึ่งพบว่า ห้องสมุดได้จัดหาหนังสือตามที่ครูอาจารย์เสนอให้ชื่อเป็นบางครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อห้องสมุดจัดหาหนังสือมาแล้วไม่ได้แจ้งให้อาจารย์ผู้เสนอชื่อได้ทราบ และอาจารย์ส่วนใหญ่มีโอกาสดำเนินการเข้าใช้ห้องสมุดไม่บ่อยครั้งนัก จากข้อขัดแย้ง

ระหว่างบรรณารักษ์กับครูอาจารย์ เกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือตามที่ครูอาจารย์ เสนอให้ซื้อนั้น แสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดยังขาดการติดต่อประสานงานกับครูอาจารย์ และขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี

2. วิธีการพิจารณาคัดเลือกหนังสือและขั้นตอนในการ เสนอรายชื่อหนังสือเพื่อให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อนั้น บางครั้งไม่สะดวกและต้องใช้เวลา มาก นอกจากนั้น ยังมีอุปสรรคโดยตรงจากอาจารย์ เช่น ไม่มีเวลาพอที่จะสำรวจหนังสือจากแหล่งต่าง ๆ หรือค้นหาคู่มือต่าง ๆ เพื่อจะนำมาใช้ ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือ มีเวลารว่างไม่ตรงกับ วันเวลาที่สำนักหอสมุดกลางจัดรถพาไปคุหนังสือที่ร้านจำหน่าย และในบางครั้งสำนักหอสมุดกลาง ได้ส่งแบบฟอร์มในการ เสนอรายชื่อหนังสือหรือรายการหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ผ่านไปยัง หัวหน้าภาควิชา เพื่อให้นำไปเผยแพร่ไปยังอาจารย์อื่น ๆ ในภาค แต่หัวหน้าภาคก็มีได้ นำไปเผยแพร่ จึงทำให้อาจารย์บางท่านที่ต้องการจะ เสนอรายชื่อหนังสือมีอาจจะกระทำไม่ได้ และก็ยังมียังอาจารย์บางท่านที่ต้องการจะ เสนอรายชื่อให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ แต่ไม่ทราบว่า จะต้องปฏิบัติอย่างไร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ที่จะพิจารณาคัดเลือกหนังสือ เพื่อให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ

3. ขาดคู่มือในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือ ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือ เพื่อเสนอให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการที่จะได้เห็น หนังสือจริง ๆ ก่อน แต่ก็เป็นไปได้ยาก ดังนั้นในการพิจารณาคัดเลือกจึงต้องใช้วิธีอื่นแทน เช่น ดูจากรายการหนังสือ (Book catalog) รายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ บทวิจารณ์จากแหล่งวิจารณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้มีไม่มากและไม่ครบตามสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ต้องการ ดังนั้น การพิจารณาคัดเลือกจึงกระทำได้ยากและอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย และบางครั้งก็อาจจะตัดสินใจได้ว่าควรจะสั่งซื้อหรือไม่ ดังที่ สมาน ลอยฟ้า (สมาน ลอยฟ้า 2519 : 101) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุโรงเรียนมัธยมแบบ ประสม พบว่า การใช้เครื่องมือในการจัดหาวัสดุ นั้น ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้รายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์

และร้านจำหน่ายหนังสือเป็นคู่มือในการเลือกหนังสือนั้น ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าหนังสือนั้นมีคุณค่าหรือเหมาะสมเพียงใด ซึ่งการเลือกหนังสือโดยวิธีนี้นับว่าเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด แต่ก็อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้

4. ข้อมูลสำหรับจำแนกอาจารย์ว่าเป็นผู้ที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลในช่วงเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2525 - 2527) ซึ่งได้จากฝ่ายพัฒนาทรัพยากร ของสำนักหอสมุดกลาง โดยจำแนกเพียงว่าอาจารย์มีส่วนในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางหรือไม่เท่านั้น มิได้พิจารณาถึงจำนวนครั้งที่มีส่วนร่วม อาจเป็นได้ว่าในบรรดาอาจารย์ที่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้กับสำนักหอสมุดบ่อยครั้งกับเพียงบางครั้ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือแตกต่างกัน การที่มีได้คำนึงถึงตัวแปรดังกล่าว เป็นผลให้การเปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวมหรือจำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานก็ตาม

จากการประมวลความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะของอาจารย์ อาจกล่าวสรุปได้ว่า อาจารย์จะมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางมากขึ้นเพียงใดนั้น นอกจากจะขึ้นกับความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดแล้ว ยังขึ้นกับสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งมาจากสำนักหอสมุดกลาง เช่น การประชาสัมพันธ์ การจัดเตรียมคู่มือในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือ กระบวนการในการจัดเสนอรายชื่อหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อ นอกจากนั้นยังอาจเนื่องมาจากผลของการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งควรจะมีการจัดบันทึกอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักหอสมุดกลาง

1. เนื่องจากสำนักหอสมุดกลางมีนโยบายให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเพื่อดำเนินการจัดซื้อ บทบาทดังกล่าวอาจารย์จะมีส่วนในการช่วยพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดให้มีคุณค่าและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนยิ่งขึ้น สำนักหอสมุดกลางจึงต้องชี้แนะให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวในรูปแบบต่าง ๆ อย่างทั่วถึงมากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น มีการสัมมนาอาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัย การเขียนบทความเผยแพร่ในวารสารของสำนักหอสมุดกลางหรือของมหาวิทยาลัยเอง การเขียนแผนป้ายชักชวนติดไว้ในที่ที่อาจารย์เห็นได้ง่าย เช่น ห้องลงเวลาทำงานหรือวิธีอื่น ๆ เท่าที่จะทำได้

2. ประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ได้ทราบว่า ทางสำนักหอสมุดกลางมีความต้องการอย่างยิ่งที่จะได้รับความร่วมมือหรือข้อเสนอแนะในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด เพื่อสำนักหอสมุดกลางจะได้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้ ให้มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่

ข้อเสนอแนะสำหรับฝ่ายพัฒนาทรัพยากร

1. การติดต่อบริการประสานงานระหว่างฝ่ายพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดและอาจารย์เกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด

1.1 การที่ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรจัดส่งรายการหนังสือ (Book catalog) แบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือหรือติดต่อบริการให้อาจารย์มาคัดเลือกหนังสือนั้น ไม่ว่าจะติดต่อบริการผ่านทางภาควิชาหรือส่งถึงตัวอาจารย์เองก็ดี ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรน่าจะมีวิธีการชักชวนที่ช่วยให้บรรดาอาจารย์เห็นความสำคัญของตัวเองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ทรัพยากรห้องสมุดและเห็นความต้องการอย่างแท้จริงของห้องสมุดด้วย และควรมีการติดตามผล เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าข่าวสารนั้นไปถึงอาจารย์ ดังที่ สงศรี คีศรีแก้ว (สงศรี คีศรีแก้ว 2525 : 97) ได้แนะนำไว้ว่า การเผยแพร่ข่าวสารถ้าให้ประชิดตัวผู้ใช้ได้มากจะทำให้ผู้ใช้ได้รับทราบข่าวสารมากกว่าจะทำให้ผู้ใช้แสวงหาเอาเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาจารย์ซึ่งส่วนมากไม่มีเวลา จึงควรหาช่องทางให้ข่าวสารถึงมืออาจารย์ให้มากขึ้น อันจะเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้สำนักหอสมุดกลางได้รับความสนใจ และความร่วมมือมากขึ้น

1.2 เมื่ออาจารย์เสนอรายชื่อหนังสือให้ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรจัดซื้อ ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรควรแจ้งผลให้อาจารย์ได้รับทราบโดยทั่วถึงว่า ได้ดำเนินการไปถึงไหนแล้ว และเมื่อได้รับหนังสือก็ควรแจ้งให้อาจารย์ผู้เสนอได้รับทราบ ยิ่งเป็นรายการที่มิสามารถดำเนินการจัดซื้อได้ จะต้องแจ้งเหตุผลให้ทราบว่า เป็นเพราะเหตุใด เมื่ออาจารย์ได้ทราบความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดก็น่าจะเพิ่มสูงขึ้น

2. ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือเพื่อดำเนินการสั่งซื้อนั้น ถ้าเป็นไปได้ ประการแรกที่ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรควรพิจารณาคือ พยายามให้อาจารย์ได้เห็นตัวเล่มหนังสือได้มากที่สุด เช่น ให้นำหนังสือมาเสนอขาย การพาอาจารย์ในแต่ละภาควิชาไปดูหนังสือที่ร้านจำหน่าย หรือการนำไปชมนิทรรศการหนังสือ เป็นต้น ประการต่อไปคือการส่งรายการหนังสือไปให้อาจารย์ผู้นั้นควรส่งให้ทั่วถึงอาจารย์ทุกภาควิชา และควรมีให้ครบทุกสาขาวิชา หรือถ้าไม่สามารถจะจัดส่งไปยังภาควิชาให้ทั่วถึงได้ ก็ควรมีการรวบรวมรายการหนังสือให้สมบูรณ์มากที่สุดไว้ในมุมที่อาจารย์สามารถเข้าไปค้นหาได้สะดวก และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องแจ้งให้อาจารย์ได้รับทราบโดยทั่วถึง

3. การจัดสรรงบประมาณนั้นฝ่ายพัฒนาทรัพยากรควรแจ้งให้แต่ละภาควิชาได้รับทราบตั้งแต่ต้นปีงบประมาณเพื่อทางภาควิชาจะได้วางแผนและตัดสินใจว่า ต้องการหนังสือเล่มใดบ้าง จำนวนมากน้อยเท่าใด ให้สอดคล้องกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับ

4. การที่สำนักหอสมุดกลางมีรถไปยังศูนย์จำหน่ายหนังสือ และอาจารย์สามารถร่วมเดินทางไปดูหนังสือได้ด้วยนั้น ควรประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ได้รับทราบโดยทั่วถึง และไม่ควรกำหนดวันที่จะออกไปในวันใดวันหนึ่งตลอดไป ควรหาวิธีหมุนเวียนวันเวลา เพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์สามารถร่วมเดินทางไปด้วยได้มากขึ้น

5. เพื่อความสะดวก ลดขั้นตอน และประหยัดเวลาในการจัดซื้อหนังสือให้แก่อาจารย์บางท่าน ถ้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมีกฎเกณฑ์ที่รัดกุมแน่นอนไม่ให้มีการซื้อหนังสือชั่วคราว และอยู่ในวงเงินจำกัด รวมทั้งไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างอาจารย์กับฝ่ายพัฒนาทรัพยากรแล้ว วิธีซื้อหนังสือมาก่อนแล้วเบิกจ่ายได้ภายหลัง น่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่สะดวกแก่อาจารย์ในการมีส่วนร่วม ในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด โดยฝ่ายพัฒนาทรัพยากรต้องประชาสัมพันธ์ระเบียบการให้อาจารย์ทราบโดยทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในลักษณะนี้ ควรพิจารณาถึงระดับความร่วมมือของการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด โดยใช้จำนวนครั้งของการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรหนึ่ง เพื่อพิจารณาว่าอาจารย์ที่มีส่วนร่วมมากและน้อยมีความคิดเห็นต่อบทบาทของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอนและบทบาทของอาจารย์เองที่มีส่วนในการช่วยพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดว่าแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรมีการวิจัยที่มุ่งศึกษาหาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุด ที่นอกเหนือไปจากความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของอาจารย์เองในการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด
3. ควรกำหนดให้ลักษณะวิชาที่สอน รวมทั้งวิธีสอนที่ต่างกัน ซึ่งอาจารย์แต่ละคนใช้เป็นตัวแปรหนึ่ง เพื่อศึกษาว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดหรือไม่
4. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการเลือกหนังสือให้แก่ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดระดับวิทยาลัย เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- "การประชุมกลุ่มห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในหัวข้อบทบาทของห้องสมุดกับการปฏิรูปการศึกษา" วารสารห้องสมุด 20 : 52 - 57 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2519
- जारูวรรณ สิ้นสุโสภณ วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ (A Cyclopedic of Librarianship) สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 2521, 159 หน้า
- จิตติ บึงตระกูล การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 221 หน้า อัดสำเนา
- จีรวัดน์ จักรพันธ์, ม.ร.ว. "เลือกหนังสือทำไม" วารสารห้องสมุด 7 : 290 - 293 พฤษภาคม - มิถุนายน 2506
- _____ "ห้องสมุดมหาวิทยาลัย" วารสารห้องสมุด 10 : 154 - 163 พฤษภาคม - มิถุนายน 2509
- ชุติมา สัจจนันท์ การเลือกและการจัดหมวดหมู่ห้องสมุด หน่วยงานพิเศษ กรมการฝึกหัดครู 2523, 195 หน้า
- ชูศรี วงศ์รัตน์ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 252 หน้า
- ฉพิศร กฤตติกากุล ปัญหาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยในการใช้ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2519 วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 273 หน้า อัดสำเนา
- ฉีณา สวัสดิ์สรรพ์ การสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อประกอบการสอนของคณาจารย์ วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 221 หน้า อัดสำเนา

- ทัศนาศา ชาญพล การใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 298 หน้า อัดสำเนา
- ทัศนีย์ ขวัญสุวรรณ การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521,
274 หน้า อัดสำเนา
- ชากาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์ การเลือกและจัดหาวัสดุห้องสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางเขน 2522, 275 หน้า
- นวนิตย์ อินทราณะ "บทบาทห้องสมุดมหาวิทยาลัย" วารสารห้องสมุด 18 : 359 -
362 กันยายน - ตุลาคม 2517
- บุญศิริ สุวรรณเพชร การศึกษาเปรียบเทียบแผนการจัดหาวัสดุของบรรณารักษ์กับ
ความต้องการใช้วัสดุห้องสมุดของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยเอกชน ปริญญาบัตร
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 166 หน้า อัดสำเนา
- ประสงค์อง กรวรรณสุทร สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ บรรณกิจ 2525,
344 หน้า
- พันทิพา เมฆบูรณ์ การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515, 150 หน้า อัดสำเนา
- พูลสุข ศรีภิรมย์ การจัดหาหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย วิทยานิพนธ์
อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 400 หน้า อัดสำเนา
- ไพลิน ไชยเสนะ ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษา
ในประเทศไทย ระหว่างปีการศึกษา 2510 - 2515 วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2517, 429 หน้า อัดสำเนา
- ภิญโญ สาคร หลักบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 วัฒนาพานิช 2519, 536 หน้า
- แมนมาศ ขวลิศ และ สิริจันทร์ ช่างโชติ คู่มือบรรณารักษศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2
เกษมบรรณกิจ 2511, 796 หน้า

วิญจวน อินทรกำแหง, คุณ และคนอื่น ๆ บรรณาธิกาสาสตร์ องค์การค้ำครุสภา
2517, 766 หน้า

ละอองกาญจน์ สุริยชัยพาณิชย์ บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้แก่นักศึกษา
วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 193 หน้า อัครสำเนา

ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดกลาง การจัดหาหนังสือ
ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร
ม.ป.ป., 3 หน้า

รายงานการสัมมนาเรื่อง "บทบาทของคณาจารย์ต่อการพัฒนาห้องสมุด"
วันที่ 24 มกราคม 2527 ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ
ประสานมิตร 2527 1 เล่ม (หน้าไม่ติดต่อกัน)

สงศรี คีศรีแก้ว การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด
ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร ปริญญาานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 2525, 155 หน้า อัครสำเนา
สมาน ลอยฟ้า การศึกษาการจัดหาวัสดุห้องสมุดของโรงเรียนมัธยมแบบประสม
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 2519, 112 หน้า
อัครสำเนา

สายสุภา คชเสนี ห้องสมุดมหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 3 ภาควิชาบรรณาธิกาสาสตร์
คณะมนุษยสาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2526, 295 หน้า

สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงศ์ บรรณาธิกาสาสตร์ภูมิหลัง ไทยวัฒนาพานิช 2521, 144 หน้า

อัญชลี สุทธธรรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เสน่ห์ เข้มหนู เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2527

- Bach, H. "Acquisition Policy in the American Academic Library," College and Research Libraries. 18 : 441-451, November, 1957.
- Bingham, Robbie Barnes. "Collection Development in University Libraries : An Investigation of the Relationship Between Categories of Selectors and Usage of Selected Items," Dissertation Abstracts International. 40 : 5230-A, April, 1980.
- Brough, Kenneth J. Scholar's Workshop. Urbana, University of Illinois Press, 1953. 197 p.
- Buck, Paul. "A Credo Reconsidered," Library Journal. 89 : 4295, November 1, 1964.
- Callaghan, Patricia M. "Academics and Librarians," Australian Academic and Research Libraries. 7 : 171-174, September, 1976.
- Corbin, John B., ed. A Technical Services Manual for Small Libraries. Metuchen, The Scarecrow Press, 1971. 206 p.
- Danton, J. P. "Subject Specialist in National and University Libraries ; with Special Reference to Book Selection," Libri. 17 : 42-58, November, 1967.
- Downs, R. S. "The Implementation of Book Selection Policy in University and Research Libraries," in Selection and Acquisition Procedures in Medium-Sized and Large Libraries. p.6-8. Illini Union Bookstore, 1963.
- Haines, Helen E. Living with Books : The Art of Book Selection. 2nd. ed., New York, Columbia University Press, 1950. 610 p.
- Lyle, Guy R. The Administration of the College Library. 4th. ed., New York, H. W. Wilson, 1974. 320 p.
- Pafford, J. H. P. "Book Selection in the University Library," Unesco Bulletin for Libraries. 17 : 12-16, January-February, 1963.

- Pool, Jane. "The Selection of Science Books for Elementary School Libraries : An Analysis of Selection from National Selection Sources and from a Local Buying List," Dissertation Abstracts International. 34 : 797-A - 798-A, August, 1973.
- Schad, Jasper G. and Ruth L. Adams. "Book Selection in Academic Libraries : A New Approach," College and Research Libraries. 30 : 437-442, September, 1969.
- Stiffler, Stuart A. "A Philosophy of Book Selection for Smaller Academic Libraries," College and Research Libraries. 24 : 204-208, May, 1963.
- Thompson, Elizabeth H. ALA Glossary of Library Terms, with a Selective Terms in Related Field. Chicago, American Library Association, 1943. 159 p.
- Wilson, Louis Round and others. The Library in College Instruction Through Library Use. New York, H.W. Wilson, 1951. 347 p.
- Wulfekoetter, Gertude. Acquisition Work : Processes Involved in Building Library Collections. Seattle, University of Washington Press, 1961. 268 p.

ກາສພວກ

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

15 มีนาคม 2528

เรื่อง ขอความร่วมมือออกแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เนื่องด้วยข้าพเจ้ากำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือสำหรับสำนักหอสมุดกลาง" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการคัดเลือกหนังสือให้สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาปรับปรุงวิธีการคัดเลือกหนังสือเพื่อดำเนินการจัดซื้อสำหรับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดออกแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตัวท่านเองในการเลือกหนังสือสำหรับสำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดซื้อ รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะสำเร็จลงได้ก็ด้วยความร่วมมือจากท่าน จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายเสน่ห์ เข้มหนู)

นิสิตปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. คณะวิชาที่ท่านสังกัดอยู่

☐ หลักสูตร	☐ ศึกษาศาสตร์
☐ มนุษยศาสตร์	☐ สังคมศาสตร์
☐ วิทยาศาสตร์	☐ บัณฑิตวิทยาลัย
2. ภาควิชา
3. ระดับการศึกษาของท่าน

☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก
4. ประสบการณ์การทำงานของท่าน

☐ 1 - 5 ปี
☐ 6 - 10 ปี
☐ 11 - 15 ปี
☐ 16 - 20 ปี
☐ 20 ปีขึ้นไป

จบตอนที่ 1 ขอความกรุณาตอบตอนที่ 2

ตอนที่ 2

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้มีทั้งหมด 17 ข้อ ในแต่ละข้อให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอน โดยขอให้อ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่น่าใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่น่าใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ทั้งบรรณารักษ์และอาจารย์ควรร่วมมือกันช่วยเหลือนิสิตในการใช้ห้องสมุด					
2. การเข้าใช้ห้องสมุดของนิสิตจะมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับผลมาจากการสอนของอาจารย์					
3. ถ้าอาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์มากสอนได้ดีเยี่ยม ห้องสมุดย่อมมีความจำเป็นน้อยมาก					
4. สิ่งสำคัญในการประสิทธิประสาทความรู้ให้แก่ นิสิต นอกจากอาจารย์แล้ว ยังมีห้องสมุดอีกอย่างหนึ่ง					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
5. การสอนให้นิสิตรู้จักวิธีการศึกษา คนควาควยตนเองนั้นมีความสำคัญ มากกว่าการที่อาจารย์จะชี้แนะให้ นิสิตทราบว่าสิ่งที่เขาต้องการอยู่ใน เอกสารเล่มใด					
6. ควรส่งเสริมให้นิสิตเรียนรู้จากห้อง สมุดให้มากกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียน					
7. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา (Course outline) ของแต่ละ วิชา ควรมียรายชื่อหนังสืออ่าน ประกอบอยู่ด้วยเพื่อให้ผู้เขียนได้ไป ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม					
8. ในรายงานที่อาจารย์กำหนดให้นิสิต จัดทำ รายชื่อหนังสืออ่านประกอบ การค้นคว้าที่ปรากฏท้ายเล่ม นั้น เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่อาจารย์ จะพิจารณาคุณภาพของงานชิ้นนั้นๆ					
9. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นแหล่ง สำหรับการศึกษาค้นคว้าเพื่อ ประกอบการเรียนการสอน และ การวิจัยโดยเฉพาะ					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
10. การศึกษาในสมัยปัจจุบันมีผู้กล่าวว่า "นิสิตที่เข้า ^{๒๒} ห้องสมุดเป็นประจำ จะเป็นผู้ที่มีผลการ ^{๒๒} เรียนดี" ท่านเห็นด้วยหรือไม่?					
11. รายชื่อเอกสารประกอบการเรียน การสอนในแต่ละวิชา ถ้าได้จัดทำ ไว้อย่างดีแล้ว จะสามารถใช้ได้ เป็นเวลายาวนาน					
12. การเรียนการสอนในบางวิชา อาจารย์ไม่จำเป็นต้องชี้แนะให้นิสิต ไป ^{๒๒} ห้องสมุด					
13. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นิสิตรู้จัก แหล่งและวิธีการในการศึกษา. คิดว่า วิชาการ ^{๒๒} ในห้องสมุด ควร บรรจุอยู่ในวิชาพื้นฐานในหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยทุกแห่ง					
14. อาจารย์มีโอกาสที่จะส่งเสริมนิสัย รักการอ่านและการ ^{๒๒} ค้นคว้าของ นิสิตได้น้อยกว่าบรรณารักษ์					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
15. นิสิตที่เป็นนักอ่านที่แท้จริงยังมีจำนวน ไม่มากนัก อาจารย์จึงจำเป็นต้อง ชี้แนะชักจูงให้เขาเหล่านั้นไปศึกษา คนควาอายุเสมอ ๆ					
16. คุณภาพของห้องสมุดสะท้อนให้เห็น ถึงคุณภาพของวิชาการของสถาบันนั้น ๆ					
17. การกำหนดให้นิสิตเขียนรายงานหรือ จัดการสัมมนา เป็นการสนับสนุน การใช้ห้องสมุดที่คืออย่างหนึ่ง จบตอนที่ 2 กรุณาตอบตอนที่ 3					

ตอนที่ 3

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้มีทั้งหมด 21 ข้อ ในแต่ละข้อให้ท่านแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ในการเลือกหนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลาง โดย
ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<p>1. อาจารย์ควรใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้ ก่อน ห้องสมุดจึงจะมีคุณค่าสำหรับนิสิต</p> <p>2. อาจารย์ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการ พิจารณาเลือกสรรหนังสือเข้าห้องสมุด</p> <p>3. การปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นไปในทาง ที่ดี อาจารย์ควรมีบทบาทพอ ๆ กับ บรรณารักษ์</p> <p>4. อาจารย์ควรจัดทำรายการหนังสือใหม่ ให้ห้องสมุดดำเนินการจัดหามาไว้ให้แก่ นิสิตอยู่เสมอ</p> <p>5. อาจารย์ที่สะสมเอกสารส่วนตัวสำหรับ วิชาที่สอนอย่างพอเพียง ไม่มีความ จำเป็นที่จะต้องเข้าไปใช้ห้องสมุด</p> <p>6. อาจารย์สามารถแนะนำบรรณารักษ์ให้ ได้รับความรู้เกี่ยวกับหนังสือดี ๆ ที่ ออกมาใหม่ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้เป็น อย่างดี</p> <p>7. การเสนอชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อนั้น ถือว่า หนังสือเล่มใดมีประโยชน์ต่อ อาจารย์ย่อมมีประโยชน์ต่อนิสิตด้วย</p>					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
8. อาจารย์ควรแนะนำให้ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือเฉพาะที่อ่านง่าย เพื่อนี้สิตจะได้อ่านได้เข้าใจ					
9. หนังสือค่านวิชาการเท่านั้นที่อาจารย์ควรแนะนำให้ห้องสมุดจัดซื้อ					
10. หนังสือบางเล่มเนื้อหาดีมาก แต่อ่านเข้าใจยาก แม้ห้องสมุดจัดหาไว้ก็ไม่เกิดประโยชน์ที่คุ้มค่า					
11. หนังสือมีคุณค่าบางเล่ม ราคาค่อนข้างแพง หากจัดหาไว้ก็ไม่แน่ว่าจะมีผู้ใช้หรือไม่ หนังสือเช่นนี้อาจารย์ไม่ควรเสนอให้ห้องสมุดจัดซื้อ					
12. ห้องสมุดจะจัดซื้อหนังสือเข้ามาไว้จำนวนกี่เล่มนั้น ย่อมเป็นไปตามความประสงค์ของอาจารย์ที่ระบุไว้					
13. ห้องสมุดโดยทั่วไปมักมีงบประมาณจำกัด การมีหนังสือหลาย ๆ ชื่อเรื่อง ย่อมดีกว่าการมีหนังสือชื่อเรื่องเดียวแต่หลาย ๆ ฉบับ (Copies)					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
14. ท่านเคยเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อ แต่ท่านได้รับแจ้งว่าห้องสมุดสามารถจัดซื้อให้โดยทางสาขาเขตบางประการ จึงทำให้ท่านไม่ต้องการที่จะเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้ออีกต่อไป					
15. หนังสือที่อาจารย์ในภาควิชาใดเสนอชื่อ จะเป็นประโยชน์แก่อาจารย์และนิสิตในภาควิชาอื่น ๆ เท่าไร					
16. ภาควิชาใดที่อาจารย์มีคอยเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อ มักไม่ค่อยมีหนังสือใหม่ในสาขาวิชานั้น เพิ่มขึ้นเท่าที่ควร					
17. การเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดชื่อนั้น ถ้าอาจารย์ทุกท่านในแต่ละภาควิชาร่วมมือกัน ย่อมบังเกิดผลดีกว่าการจัดทำโดยอาจารย์เพียงบางท่านเท่านั้น					
18. ผู้ที่มีความรู้ เป็นอย่างดี เกี่ยวกับหลักสูตรและความต้องการ เอกสารประกอบ การเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยก็คืออาจารย์					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
19. การเสียสละเวลาและความคิดเห็น ของอาจารย์ในการมีส่วนร่วมที่จะ เลือกหนังสือให้ห้องสมุดนั้น เป็นการ ช่วยให้บรรณารักษ์ทำงานน้อยลง และได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่					
20. ความไม่พอใจบริการห้องสมุดในค่าน ต่าง ๆ ทำให้ท่านไม่ต้องการมี ส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แก่ ห้องสมุด					
21. ท่านพบว่าห้องสมุดมีหนังสือไม่ตรง กับความต้องการของท่าน ท่านจึง ไม่ต้องการที่จะเข้าไปใช้ห้องสมุด					

จบตอนที่ 3 กรุณาตอบตอนที่ 4 เป็นตอนสุดท้าย

ตอนที่ 4

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้เป็นส่วนเพิ่มเติม โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน
หน้าข้อความที่เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือ
ให้แก่สำนักหอสมุดกลาง ตามความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่

1. ท่านเคยเสนอรายชื่อหนังสือเพื่อให้ห้องสมุดจัดซื้อหรือไม่?

เคย

ไม่เคย

2. ถ้าไม่เคยเป็นเพราะว่า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ไม่ทราบว่าห้องสมุดต้องการให้ท่านมีส่วนร่วม

ไม่ค่อยได้เข้าไปในหอสมุด

ไม่ค่อยมีเวลาว่าง

คิดว่าควร เป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์

ไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือจากห้องสมุด

ไม่เคยได้รับแบบฟอร์มในการ เสนอรายชื่อหนังสือจากห้องสมุด

คิดว่าตนเองไม่มีความรู้เหมาะสมที่จะเสนอรายชื่อหนังสือ

มีอาจารย์ท่านอื่น ๆ ในภาควิชาของท่านเลือกให้แล้ว

มีหนังสือและเอกสารส่วนตัวอยู่แล้ว

ใช้บริการจากห้องสมุดอื่น ๆ

สาเหตุอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

3. ท่านเคยได้รับแบบฟอร์มในการ เสนอรายชื่อหนังสือ หรือขอให้ท่านมาช่วยคัดเลือก
หนังสือให้แก่สำนักหอสมุดกลางหรือไม่

เคย

ไม่เคยได้รับ

4. ถ้าท่านเคยได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อหนังสือที่ส่งมาให้ท่านนั้น มีรายละเอียดเหมาะสมเพียงใด?
- เหมาะสมดีแล้ว
- มีรายละเอียดมากเกินไป
- ควรมีคำอธิบายแนบมาด้วย
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
5. เมื่อท่านได้รับแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อดังกล่าวแล้ว ท่านปฏิบัติอย่างไร?
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- อ่าน
- ไม่มีเวลาอ่าน
- สืบหาหนังสือในรายวิชาของท่านเพื่อเสนอชื่อให้ห้องสมุดจัดซื้อ
- เสนอชื่อหนังสือที่ต้องการแก่ห้องสมุด
- ไม่เคยเสนอให้ห้องสมุดจัดซื้อ เพราะยังไม่พบหนังสือที่ต้องการ
- ไม่มีเวลาพอที่จะสืบหาสำรวจเพื่อทำการเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อ
- ไม่ทราบว่า จะต้องปฏิบัติอย่างไร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
6. แบบฟอร์มเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อนั้น ควรส่งมาให้ท่านบ่อยครั้งเพียงใด?
- เดือนละ 1 ครั้ง
- ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- ปีละ 1 ครั้ง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7. การส่งแบบฟอร์มเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อ ควรส่งไปถึงท่านในลักษณะใด?
- ส่งถึงตัวท่าน
- ส่งผ่านหัวหน้าภาควิชา
- ให้ท่านมารับจากสำนักหอสมุดกลางเองเมื่อต้องการ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-
8. ท่านเคยได้รับรายการหนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ (Book catalog) ที่ทางห้องสมุดจัดส่งไปให้หรือไม่?
- เคย ไม่เคย
9. ถ้าท่านเคยได้รับรายการหนังสือดังกล่าวแล้ว ท่านปฏิบัติอย่างไร? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- อ่าน
- ไม่มีเวลาอ่าน
- ทำการเสนอรายชื่อหนังสือเมื่อพบหนังสือที่ต้องการ
- ไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือ เพราะอ่านแล้วไม่พบหนังสือที่ต้องการ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-
10. รายการหนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ (Book catalog) ที่ห้องสมุดจัดส่งไปได้นั้นเหมาะสมเพียงใด?
- ทันสมัย
- เก่าล้าสมัย
- มีน้อยเกินไป
- มีจำนวนพอเพียง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

11. การพิจารณาเพื่อตัดสินใจคัดเลือกหนังสือโดยปกติท่านพิจารณาจากแหล่งใด?
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บทวิจารณ์ในวารสารและหนังสือพิมพ์
- รายการหนังสือ (Book catalog) ที่ห้องสมุดส่งไปให้
- บรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือ
- ใบโฆษณาหนังสือ
- ตัวเล่มจริงจากร้านจำหน่ายหนังสือ
- รายชื่อหนังสือใหม่จากห้องสมุดอื่น ๆ
- จากนิทรรศการหนังสือ
- ฟังจากรายการวิทยุ
- รายการหนังสือ (Book catalog) ที่ทางร้านส่งไปให้
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-

12. ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อนั้น ท่านต้องการให้ห้องสมุดใช้วิธีใดบ้าง? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ส่งรายการหนังสือ (Book catalog) ไปให้ท่านทำการคัดเลือกหนังสือ
- คัดเลือกจากตัวเล่มหนังสือที่ทางร้านส่งมาให้
- ห้องสมุดมีรถพาไปคัดเลือกหนังสือจากร้านจำหน่ายหนังสือ
- อาจารย์สามารถซื้อหนังสือมาได้ โดยเบิกจ่ายภายหลัง
- ห้องสมุดจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือที่ทางร้านนำมาเสนอขายให้อาจารย์พิจารณา
- ห้องสมุดจัดรวบรวมรายการหนังสือ (Book catalog) ไว้ด้วยกัน อาจารย์สามารถมาเลือกคนใดเมื่อมีเวลาว่าง
- เมื่ออาจารย์พบหนังสือที่ต้องการจากแหล่งต่าง ๆ ลงรายละเอียดในแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อ

- แจ้งรายละเอียดของหนังสือที่ต้องการให้ห้องสมุดทราบทางโทรศัพท์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-

13. การเสนอชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อนั้น ท่านต้องการจัดเสนอมายังห้องสมุดอย่างไร

- เสนอเป็นรายบุคคล
- เสนอในนามของภาควิชา
- เสนอเป็นรายบุคคลหรือในนามของภาควิชาก็ได้
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-

14. การคัดเลือกหนังสือเพื่อเสนอให้ห้องสมุดจัดซื้อนั้น มีปัญหา และอุปสรรคอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ขาดคู่มือในการเลือก
- ไม่มีโอกาสได้เห็นตัวเล่มหนังสือ
- ไม่มีเวลาในการคัดเลือก
- ไม่ได้รับการติดต่อหรือแบบฟอร์มการ เสนอรายชื่อหนังสือจากห้องสมุด
- มีเวลาว่างไม่ตรงกับเวลาที่ห้องสมุดจัดรถพาไปเลือกหนังสือที่ร้านจำหน่าย
- ไม่ทราบว่า จะเสนอรายชื่อหนังสือให้ห้องสมุดจัดซื้อเมื่อไร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-

จบบริบูรณ์ ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ติดต่อระหว่างสำนักหอสมุดกลาง
และอาจารย์ในการเสนอรายชื่อหนังสือเพื่อดำเนินการจัดซื้อ

(แบบฟอร์มสำหรับเสนอซื้อหนังสือ)

Author	
Title	
Publisher	Year
Quantity	Recommended by
Price per copy Total price	
Dealer	On ordering On cataloging
The Library Srinakharinwirot University	

(แบบฟอร์มแจ้งขั้นตอนการดำเนินการจัดซื้อให้อาจารย์ทราบ)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร

ที่ ทม. 1011/ _____ วันที่ _____

เรื่อง _____

เรียน _____

สิ่งที่ส่งมาด้วย _____

ตามที่ท่านมีความประสงค์ให้สำนักหอสมุดกลาง จัดหา หนังสือ วารสาร
ตามรายการที่แนบมาด้วยนี้ หอสมุดกลางได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

อยู่ในระหว่างการจัดหา หอสมุดจะได้รับหนังสือภายใน _____

ไม่สามารถจัดหาได้ เพราะ _____

จัดหาเข้าห้องสมุดแล้ว

ขณะนี้หนังสืออยู่ในระหว่างการวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ เมื่อห้องสมุด
พร้อมจะให้บริการจะแจ้งให้ท่านทราบต่อไป

คำเนินการเรียบร้อยแล้ว โปรดนำบันทึกข้อความนี้มาติดต่อกับห้องสมุดที่เคาน์เตอร์
รับ-จ่าย ฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ ภายในวันที่ _____
หลังจากนั้นห้องสมุดจะนำหนังสือขึ้นชั้นบริการทั่วไป

คำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้นำขึ้น ชั้นหนังสือรีเสิร์ฟในนามของท่าน

ชั้นหนังสือทั่วไป

อื่น ๆ _____

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ฝ่ายประสานงานพัฒนาทรัพยากรฯ

โทร. 136, 137

(แบบฟอร์มเชิญอาจารย์ให้ไปเลือกหนังสือ)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร

ที่ ทม. 1011/2613

วันที่ 3 กรกฎาคม 2528

เรื่อง การจัดหาหนังสือสำหรับคณะแพทยศาสตร์

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายการหนังสือของคณะแพทยศาสตร์ที่สำนักหอสมุดกลางจัดซื้อแล้ว

เนื่องจากในปีการศึกษา 2528 สำนักหอสมุดกลาง ได้รับงบประมาณรายได้เพิ่มเติมจากมหาวิทยาลัย เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) สำหรับจัดซื้อหนังสือประกอบการเรียนการสอนของคณาจารย์และนิสิตคณะแพทยศาสตร์ สำนักฯ ได้ดำเนินการจัดซื้อไปบางส่วนแล้วตามรายการที่ได้แนบมาพร้อมนี้ และใคร่เรียนเชิญให้คณาจารย์ที่สอนนิสิตแพทย์ไปเลือกซื้อหนังสือเพิ่มเติมที่ร้านจำหน่ายในวันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2528 รดจะออกจากหน้าสำนักหอสมุดกลาง เวลา 9.00 น.

อนึ่ง อาจารย์ที่ประสงค์จะไปเลือกซื้อหนังสือตามวันเวลาดังกล่าว โปรดแจ้งความจำนงที่ น.ส.อารีย์ ชื่นวัฒนา ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร โทรศัพท์ 136, 137 ก่อนวันที่ 18 กรกฎาคม 2528

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือของท่าน

(นายสุพัตน์ ส่องแสงจันทร์)

ผู้อำนวยการ

(แบบฟอร์มแจ้งขอเงินที่ภาควิชาได้รับ)

บัญชีการซื้อหนังสือของภาควิชาต่าง ๆ

ตั้งแต่ตุลาคม

ภาควิชา	ขอเงินที่อยู่ในพิกัคให้ซื้อ	ขอเงินที่ซื้อหนังสือไปแล้ว	หมายเหตุ
1. จิตวิทยา			
2. คุรียางค์			
3. บรรณารักษศาสตร์			
4. ภาษาตะวันตก			
5. ภาษาไทย			
6. ภาษาศาสตร์			
7. ศิลปะและวัฒนธรรม			
8. คณิตศาสตร์			
9. คหกรรมศาสตร์			
10. เคมี			
11. ชีววิทยา			
12. ฟิสิกส์			
13. วิทยาศาสตร์ทั่วไป			
14. แนะนำและจิตวิทยา กศ.			
15. บริหารการศึกษา			
16. การศึกษาผู้ใหญ่			
17. เทคโนโลยีทางการศึกษา			
18. พื้นฐานการศึกษา			
19. หลักสูตรและการสอน			

ภาควิชา	ยอดเงินที่อยู่ ในพิกักให้ซื้อ	ยอดเงินที่ซื้อ หนังสือไปแล้ว	หมายเหตุ
20. บริหารธุรกิจ			
21. ประวัติศาสตร์			
22. ภูมิศาสตร์			
23. รัฐศาสตร์			
24. เศรษฐศาสตร์			
25. สังคมวิทยา			
26. พลศึกษา			
27. สันทนาการ			
28. สุขศึกษา			
29. พัฒนศึกษาศาสตร์			
30. วิจัยและพัฒนาหลักสูตร			
31. ทั่วไป			
32. วัสดุ			
รวม			

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทของห้องสมุด
และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือ
สำหรับสำนักหอสมุดกลาง

บทคัดย่อ
ของ
เสน่ห์ เข้มหนู

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2528

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แกห้องสมุด ด้วยการใช้แบบสอบถามรวบรวมความคิดเห็นจากอาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 213 คน โดยเป็นอาจารย์ที่มีและไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา จำนวน 112 และ 101 คน ตามลำดับ แล้วเปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็นโดยใช้ t-test และ ANOVA สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. อาจารย์ที่มี และไม่มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือให้แกห้องสมุด เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุดแตกต่างกัน แต่เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้ห้องสมุดไม่แตกต่างกัน

2. อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันในด้านคณะวิชาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เห็นความสำคัญของบทบาทของห้องสมุด และบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือให้แกห้องสมุดไม่แตกต่างกัน

FACULTY MEMBERS' OPINIONS ON THE LIBRARY ROLES AND
THEIR OWN ROLES TOWARDS BOOK SELECTION
FOR THE CENTRAL LIBRARY

AN ABSTRACT

BY

SNEH KHEMNU

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

September 1985

The purpose of this thesis was to study the opinions of faculty members on the library roles and their own roles towards book selection for the central library at Srinakharinwirot University. The sample used in this study was comprised of 213 faculty members. Among them 112 members participated in book selection for the last three years while 101 members did not. The questionnaire was used in data collecting. The t-test and F-test were employed in testing differences of opinions among each group of faculty members. The results of this study were as follows :

1. The faculty members who did and did not participate in book selection had different opinions on the library roles significantly, but their opinions on their own roles towards book selection for the central library were not significantly different.

2. The opinions on the library roles and their own roles towards book selection of the faculty members from different faculty, different educational background, and different years of work experience were not significantly different.